

**Florian Tirnovan om
att våga vara obekväm**

Landet runt i sommar

**Tamara Hoyos står i
pandemins centrum**

TRE NYHETER FRÅN T-MEETING

1. TM-ALERT

Är du trött på att missa saker? Med TM-ALERT kan du leva i nuet och ändå vara helt nåbar. Du kan se och känna om du får samtal, mail eller andra telefon-notifikationer.

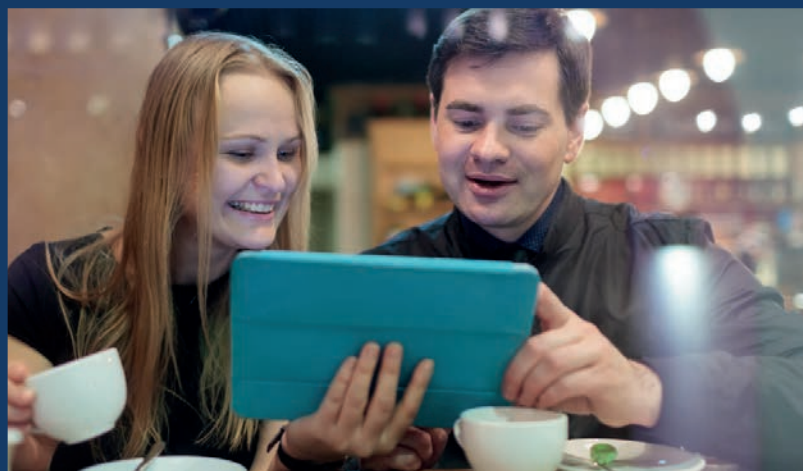

2. TM-PC FYRPART

Vill du koppla in flera personer i ditt bildtelefon-samtal? Med TM-PC Fyrpart kan du underlätta kommunikationen genom att koppla in tre personer till i ditt samtal. T. ex vänner, familj, kollegor och tolk.

3. TERA-LOCAL

Ny funktion i TERA:
TERA-Local textar det som sägs när du kommunicerar med någon i samma rum, och kan även läsa upp det du skriver. TERA-Local hjälper dig både i vardagen och på jobbet och ger dig möjligheten att klara dig utan tolk.

Du behöver T-MEETING om du vill vara tillgänglig och behöver den senaste tekniken med bild och kvalitet i fokus. Det kan också vara för att din bildtelefon/texttelefon inte längre fungerar eller att dina behov har förändrats. Du är varmt välkommen att besöka vår hemsida eller kontakta vår support för mer information.

T-MEETING
Vi gör det möjligt!

SALES@TMEETING.SE
TMEETING.SE

Tur eller otur att bo i rätt eller fel region

Vi på Dövas Tidning har tagit reda på vilka restriktioner landets regiondrivna tolkcentraler har infört på grund av corona och vilka plattformar de kan utföra distanstolkning på. Resultatet visar att skillnaderna är stora. I en del regioner tillämpas färre begränsningar, i andra regioner mer åtstramningar. SDR:s ordförande Åsa Henningson säger att det inte får vara så: att vi ska ha tur eller otur som bor i rätt eller fel region.

Jag kom att tänka på mig själv. I maj hade mina grannar och jag årsstämma på Zoom. Vi hade tolk som jag beställde från tolkcentralen i Region Stockholm. Det fungerade över förväntan. Men om jag var inskriven i Region Uppsala, som jag är född och uppväxt i, hade jag varit tvungen att be mina grannar gå över till en annan plattform. Den uppländska tolkcentralen tolkar inte på Zoom. Det hade inte känts bra att be alla grannar byta plattform bara för att tolkcentralen krävde det, även om grannarna säkert skulle vara förstående.

Distanstolkning har ökat snabbt och lär fortsätta att växa i popularitet framöver. Vi kommer att bevaka och se hur landets tolkcentraler kommer att göra. Kommer vi att själva få avgöra vilken plattform vi ska använda och när vi ska välja att ha tolk på distans eller plats? Tekniken förfinas allt mer. Vi lär komma att uppleva att distanstolkningen kan fungera bra och upplevas som bekvämt i många situationer. Men den dagen när tekniken är pass så bra, vad sker då? Kan vi tvingas till distanstolkning av ekonomiska skäl? En vinst finns också, det kan leda till fler tolktimmar och mindre restid.

I september är vi tillbaka med höstens första nummer. Vi på Dövas Tidning vill önska er alla en riktigt skön sommar och trevlig läsning!

NICLAS MARTINSSON
REDAKTÖR OCH ANSVARIG UTGIVARE

innehåll

Tolkcentralerna olika restriktiva	4
Korta coronanyheter	5
Döv sjuksköterska i Spanien	6
Jerzy om livet i karantän	7
Inget traditionellt studentfirande	8
Illustration av Camilla Högborg	9
Landet runt i sommar	10
Fråga experterna	15
Bokrecensioner	16
Annonssäljare lämnar DT	17
Porträtt: Florian Tirnovan	18
Teckenspråk i förskolan	22
Förbundsnytt	24
Unga dövas zon	26
Seniornytt	28
Insändare	29
Per Markströms krönika	30

TIDSKRIFT FRÅN SVERIGES DÖVAS RIKSFÖRBUND

Nr 3/2020

Miljömärkt trycksak
3041 0589

Manusstopp: Nr 4: 21/8
Nr 5: 30/10

Utgivning: 10/9
19/11

INTE FÅTT TIDNINGEN?

Kontakta
medlem@sdr.org

PRENUMERATION:

Pris: 300 kr/år. Vi utger fem nummer om året. Beställ prenumeration: medlem@sdr.org

REDAKTION

Dövas Tidning
Rissneleden 138, 6 tr.
174 57 Sundbyberg
redaktionen@dovastidning.se

Redaktör och ansvarig utgivare:

Niclas Martinsson
073-833 30 60 (sms)
niclas.martinsson@dovastidning.se
Layout: Niclas Martinsson & Linda Stål
Korrektur: Helena Fremnell
Omslagsbild: Niclas Martinsson
Form: Formligen.se

DT PÅ NÄTET:

Webbplats: dovastidning.se
Facebook: facebook.com/dovastidning
Twitter: @dovastidning

ANNONSER:

Kontakta
annons@dovastidning.se

Vid föreningsannonsering,
kontakta redaktionen.

Upplaga: 3000 ex
Tryck: Juni 2020
Risbergs, Uddevalla
ISSN 1402-1978

Tolk på plats inom sjukvård ingen självklarhet i dag.

Olika hur mycket tolkcentralerna har begränsat

Landets tolkcentraler gör olika bedömningar för när de kan ordna med tolk på plats respektive distans. Vilka plattformar de kan distanstolka på skiljer sig också åt. Det visar DT:s kartläggning.

– Det visar än en gång att det beror på var man bor. Så ska det inte få vara, säger SDR:s ordförande Åsa Henningsson.

DT har frågat landets tolkcentraler hur mycket de har begränsat sin tolktjänst och på vilka plattformar de kan erbjuda distanstolkning i coronatider. 17 av 21 regionala tolkcentraler har svarat.

Gemensamt för alla tolkcentraler är att de har blivit mer eller mindre påverkade av coronautbrottet. Ett klart trendbrott är att distanstolkning har ökat. Samma trend som samhället i övrigt uppvisar. Vi har fler digitala möten än någonsin. Vidare arbetar många, som har möjlighet, hemifrån.

Två exempel:

I Region Östergötland var 35% av tolkuppdragen på distans i april. De erbjöd inte förbokad distanstolkning före corona.

Västra Götalandsregionen hade noll distanstolkuppdrag under perioden januari-april förra året. I år utförde de 135 distansuppdrag under samma period.

Att distanstolkningen ökat beror inte bara på tolkanvändarnas önskemål och samhällets restriktioner utan kan också bero på att de tvingats till att ha tolk på distans. Här gör regionerna olika bedömningar för när och var de ska tolka på distans eller på plats för att minska smittspridning.

DT:s kartläggning visar att Region Uppsala är den som gått längst av alla tolkcentraler. Alla tolkuppdrag ska utföras på distans förutom inom hälso- och sjukvård, som är ett högprioriterat område men fortfarande ska vara på distans i första hand om så

är möjligt. Vidare kan de endast tolka på plattformen Microsoft Teams och i undantagsfall Facetime.

Fredrik Häggkvist, verksamhetschef för Tolkcentralen i Uppsala, förklarar att Microsoft Teams är något som regionen har avtal och support för och därför ska användas av säkerhetsskäl.

– Ska vi kunna garantera kvaliteten i utförandet av tolkningen så behöver vi hålla oss till en plattform som både bedöms som tillräckligt säker och tolkarna behärskar. Jag kan inte svara för hur andra regioner resonerar, säger han.

Andra tolkcentraler kan tolka på olika plattformar.

Regionerna Blekinge, Halland, Jönköping, Skåne, Stockholm, Västra Götaland och Örebro hör till de som kan tolka på olika vanligt förekommande plattformar.

– Vi kan tolka via länkar som vi blir inbjudna till, t.ex. via Zoom och Google Meet med mera, säger Veronika Larsson, områdeschef för tolkcentralen i Region Skåne.

Andra tolkcentraler har hittills bara använt några plattformar, t.ex. Skype för företag, Microsoft Teams och bildtelefon.

Angående tolk på plats så gör regionerna också olika. Medan Uppsala endast tolkar på plats inom hälso- och sjukvård, gör Kronoberg och Stockholm tvärtom. All tolkning ska utföras på distans inom hälso- och sjukvård med undantag för personer med dövblindhet.

Andra regioner förordar distanstolkning inom hälso- och sjukvård och även i andra sammanhang när så är möjligt. Om en tolk behöver vara på plats inom sjukvård, kan hen få skyddsutrustning av vårdpersonalen.

Nästan alla tolkcentraler kan erbjuda tolkning på plats om de bedömer att det är säkert och i enlighet med direktiven som regionerna utfärdar, som i sin tur bygger på föreskrifterna och rekommendationerna från Folkhälsomyndigheten och regeringen.

Uppdragets art avgör. Blekinge och Östergötland utför dock inte lägre prioriterade uppdrag på plats utan endast på distans.

DT frågar verksamhetschef Fredrik Häggkvist om varför t.ex. en tolkanvändare inte kan få ha tolk till en utomhusaktivitet? Han svarar att en översyn av restriktionerna ska göras före sommaren.

Anledningen till att regionerna gör olika bedömningar är inte bara att de är suveräna (självbestämmande) utan även hur smittspridningen ser ut i respektive region.

De flesta tolkcentraler säger att de tror att corona kommer att göra att distanstolkning blir vanligare i framtiden när fler tolkanvändare har fått prova på det och upptäckt hur det fungerar.

Per Strid, enhetschef för tolkcentralen i Region Östergötland, säger:

– Vi tog redan före covid-19 löpande nya steg för skrivtolkning på distans och för många tolkmetoder kommer förutsättningarna för distanstolkning sannolikt vara förbättrade med krisen som draghjälp och grund i ett tekniksprång. Sedan är det alltid en avvägning och dialog för vilka situationer förbeställd distanstolkning är önskvärt och lämpligt som ett alternativ eller komplement.

Anne Granath, verksamhetschef för tolk- och synverksamheten i Västra Götalandsregionen (VGR), berättar:

– VGR:s strategiska mål är att öka invånarnas tillgänglighet till digitala vårdformer även efter att coronakrisen är över. För Habilitering & Hälsa Tolk innebär det att vi ska sträva mot en ökad tillgänglighet till distanstolk, 5 % av beställda tolkuppdrag ska under 2020 utföras på distans. Det är mycket möjligt att målet för 2021 blir ännu högre. Vi tror att efterfrågan och användning av distanstolk kan öka mer än så.

Åsa Henningsson, ordförande för SDR, säger att hon kan konstatera att det är tydligt att de olika restriktioner som landets tolkcentraler infört, skett på väldigt kort tid.

– Flertalet tolkcentraler har fattat beslut över huvudet på tolkanvändare när de skulle haft dialog med tolkanvändarråd eller brukarråd om vilka plattformar som ska användas och är kvalitetssäkrade, och när de ska erbjuda tolkning på distans eller plats, säger hon men understryker samtidigt att alla föreskrifter och rekommendationer fortfarande ska följas för att minska smittspridning.

Att det är så stora skillnader i tolkutbudet beroende på vilken region man är inskriven i, säger Åsa Henningsson, är oacceptabelt. Tolk-tjänsten måste vara likvärdig i hela landet. Angående distanstolkning som väntas öka i framtiden säger hon att den fortfarande måste vara ett komplement till tolkning på plats och utvecklas i dialog med tolkanvändare.

SDR efterlyser sedan länge en statlig huvudman för tolk-tjänsten.

– Nu har vi återigen sett hur olika tolkcentralerna gör och att de har olika lösningar som kan riskera att bli permanenta. Det skapar bara ojämlikhet och beror på var man bor. En tolkanvändare kan ha tur som bor i en bra region, medan en annan har otur som bor i en mindre bra region, avslutar hon.

TEXT: NICLAS MARTINSSON ARKIVFOTO: TOMAS KOLD

Olycklig tidpunkt för restaurangöppnande

● Niclas Kök & Bar i Örebro öppnade i mars. Ägaren Niclas Mauritzon berättar att corona ödelagde restaurangens framtid redan i ett tidigt skede. "Jag vet tyvärr inte om vi kommer att kunna driva restaurangen till hösten", säger han. Han ser att det börjar komma lite nya lunchkunder nu när fler verkar gå ut. Lunchkunderna är dock fortfarande för få för att restaurangen ska överleva. Niclas Mauritzon betonar att restaurangen följer Folkhälsomyndighetens föreskrifter. Alla gäster kan känna sig trygga både på plats och vid avhämtning. "Om bara varje dövt i Örebro köper en matlåda var nu så kan vi överleva", säger ägaren. **MONA RIIS**

Coronaläge på teckenspråkiga äldreboenden

● SVT Väst rapporterade i maj att Åkerhus äldreboende i Göteborgs stad blev hårt drabbat av corona. Där finns fem enheter varav en för teckenspråkiga. Enhetschef Birgitta Elm säger till DT att hon inte kan kommentera om teckenspråksenheten har blivit drabbad då den är liten. Istället svarar hon som helhet. Tre av fem enheter haft fall av covid-19. "Flera av våra äldre har blivit friskförklarade, men tyvärr har några avlidit i sjukdomen", säger hon. På Lindängelunds äldreboende i Malmö stad finns också teckenspråkiga hyresgäster. Enhetschef Sara Österberg uppger för DT att inga konstaterade covid 19-fall finns där (i maj). **NM**

Allt fler kan erbjuda digital vård med tolk

● Digitala vårdtjänster har vuxit explosionsartat de senaste åren med stora privata aktörer som Kry och Min doktor, och nu ännu mer i coronatider. Regionerna börjar komma ikapp och erbjuda egna digitala vårdtjänster där patienter på distans kan ha dialog med vårdpersonal. DT har frågat landets regiondrivna tolkcentraler om deras regionala digitala vårdtjänster kan bjuda in till trepartssamtal: patient, vårdpersonal och tolk. 17 av 21 tolkcentraler har svarat.

Dalarna, Sörmland, Uppsala, Västerbotten, Västra Götaland, Örebro och Östergötland har för avsikt eller är nu i gång med att utveckla och testa. De som har lösningar på plats i någon form, i appen eller annan lösning, är Jönköping, Kronoberg, Halland, Stockholm (som fått testa appen Alltid öppet med tolk i skarpt läge på grund av corona då all tolkning inom hälso- och sjukvård måste tolkas på distans med undantag för personer med dövblindhet) och Västmanland. Gotland, Gävleborg och Norrbotten svarar att de undersöker eller avvaktar. Skåne vill gärna införa den möjligheten. Blekinge har inga sådana planer i nuläget.

Åsa Henningsson, ordförande för SDR, säger att det är av yttersta vikt att döva får vara med och påverka de digitala vårdtjänsterna. Bild- och tolk-kvaliteten måste vara god och leda till att säker vård kan ges.

Voxeyes, dotterbolag till T-meeting som är känt för sina total-kommunikationslösningar, lanserade en plattform redan 2018. Hittills är det Tudorkliniken med sju kliniker i Halland som anslutit sig till plattformen. Här kopplas tolkar från Bildtelefoni.net in i flerpartssamtal när Tudors vårdpersonal möter teckenspråkiga patienter. Alla patienter i Sverige kan använda sig av tjänsten. Patientavgifter tas ut. **NM**

Tamara vårdar coronapatienter

Tamara Hoyos är mitt i pandemin. Som sjuksköterska arbetar hon på ett av Madrids sjukhus. För DT berättar hon om hur det är att ta hand om en ständig tillströmning av nya coronapatienter i ett hårt drabbat Spanien som stängt ner.

Normalt arbetar Tamara Hoyos på internmedicinavdelningen vid ett av Madrids stora allmänna sjukhus. I mitten av mars blev inget sig likt för henne. När hon skulle börja sitt eftermiddagsspass, fick hon reda på att hennes enhet hade ställts om för att kunna ta emot coronapatienter.

– Det var en snabb omställning. I början var det knapphändig information. Som döv hängde jag inte med i vad som sades fullt ut. Det viktigaste budskapet kom dock fram; basala hygienrutiner och ordentlig skyddsutrustning var A och O, säger Tamara Hoyos.

Med tiden kände hon sig allt säkrare och visste vad som gällde. Kollegorna stöttade och informerade varandra.

Bristen på skyddsutrustning var stor den första tiden, precis som i Sverige och i flertalet länder. Läget blev bättre när Kina levererade större partier till Spanien.

– Det var en stor lättnad. En del utrustning kunde dessutom tvättas och återanvändas.

Tamara Hoyos kommer ihåg hur häpen hon blev när hon såg hur unga flera av de inlagda patienterna var, inte bara äldre som politikerna först förmedlade i media. I Spanien hör Madrid-provinsen till de hårdast drabbade regionerna. Tillströmningen av nya patienter tar aldrig slut.

På Tamara Hoyos avdelning finns 20 vårdplatser under ständig tillsyn av två sjuksköterskor. Om en patients tillstånd förvärras, kan hen bli förflyttad till intensivvårdsavdelningen, dock inte alltid om hen är över 80 år gammal. Läkare tvingas prioritera vem som ska överleva om intensivvårdsplatserna inte räcker till.

– Det är fruktansvärt att låta äldre patienter dö, säger hon.

Hon är utbildad och van vid att handskas med döda personer,

men aldrig har hon fått vara med om så många avlidna patienter på kort tid.

– Det är smärtsamt.

Hon säger att gränsen mellan liv och död är härfin. Corona är som ett lotteri. De flesta överlever.

Hur ingjuter du hopp i patienterna?

– Genom att vara positiv, stöttande och ha dialog. Jag frågar hur de mår och hur det känns med t.ex. andningsutrustningen och om de behöver mer syre.

Hon berättar att normalt betalar patienter för att se betaltv på sjukhuset. Men i coronatider har avgiften tagits bort på personalens initiativ. Ipad har också köpts in.

– Det är ett lyft för patienterna att kunna se tv kostnadsfritt och videochatta med anhöriga.

Hon kan höra lite med hjälp av sin hörapparat, prata och läsa på läpparna.

– Då måste kollegorna ta av sig munskydden förstås. Vi försöker anpassa oss så att vi har avstånd till varandra när de tar av sig munskydden.

Hemma bor hon hos sina föräldrar som också är döva. Hon säger att det är tungt att komma hem och hålla avstånd till dem.

– Jag duschar så fort jag kommer hem och rengör mina skor och jacka.

En dag kunde hon dock krama sina föräldrar. Det var när hon hade fått reda på att hennes corona-provsvar var negativt.

– Det var fint att kunna krama föräldrarna.

Nu har Spanien lättat på sina restriktioner. Regionerna befinner sig i olika faser. I Madrid-provinsen får folk vid den här pressläggningen motionera vissa tider på dygnet.

Det märks hos Tamaras avdelning att läget blivit bättre. Patienterna är färre till antalet.

– Folk måste dock fortsätta respektera reglerna, bland annat för karantän, och tänka på att visa hänsyn för varandra, säger hon och betonar att vi inte får slappna av för tidigt.

TEXT: NICLAS MARTINSSON FOTO: PRIVAT

Två av Jerzys barnbarn vinkar genom fönstret.

Att inte veta är det värsta för Jerzy, 81:

– När ska den här pandemin ta slut?

Jerzy Wlostowski, 81 år, tillhör riskgruppen för Covid-19 på grund av sin ålder och sviktande hälsa. Han berättar om livet i karantän där alla aktiviteter är inställda och hur ensamheten tär på honom.

Jerzy bor på ett seniorboende i Skärholmen där han har flera döva grannar. Tidigare brukade de umgås via gemensamma aktiviteter i allrummet. Efter coronautbrottet kom deras vardag att se ut på ett helt annat sätt än tidigare.

Solen skiner och innergården ekar tomt, inga utomhusmöbler har tagits fram. Cafeterian har stängt på både seniorboendet och trygghetsboendet bredvid. Bingokvällarna, den gemensamma matlagningen på fredagar och diverse föreläsningar är inställda.

Jerzy berättar:

– Livet i dag är helt annorlunda! Jag har stor respekt för karantänrekommendationerna, men att inte ha ett slutdatum är nog det värsta. Kommer jag någonsin att kunna få krama om mina barn och barnbarn samt leva ett normalt liv i mina äldre dagar? När? Jag har redan suttit i karantän i hela två månader och det är jobbigt nog, hur länge ska detta pågå?

Jerzy har fem barnbarn, tre genom sonen i Örebro och två genom dottern i Kungsängen som han inte har träffat på länge. Jerzy känner sig allt mer deprimerad över att inte få möta sina barn och barnbarn.

– Jag missade min egen dotters födelsedagsfest. Sist jag såg två av mina barnbarn var genom en glasad dörr då de kom på besök i påsk med fikabröd. Vi höll distansfika utomhus och känslan att inte få krama dem var jobbig men jag är ändå glad över att jag fick se en glimt av dem, berättar Jerzy.

Han brukar träffa sina döva polska vänner på en polsk cafeteria men har inte kunnat göra det då alla, precis som Jerzy, sitter i karantän.

– Om man har tur kan man vinka till grannarna när man hämtar posten men det är allt. Frustrationen bland oss som bor på seniorboendet märks och den heta diskussionen är just nu att caféet inte är öppet. Jag kan nu förstå att två månaders isolering påverkar en människa mycket mer än man tror, funderar Jerzy. Vanligtvis kommer en sjuksköterska hem till honom men under karantäntiden har besöksintervallet varit glesare. Det har till och med funnits tillfällen då de inte kommit alls på grund av sjukdom eller personalbrist.

– Jag har heller inte kunnat åka till sjukhuset och göra mina behandlingar, jag har istället fått alternativa behandlingar som jag själv tar hemma, till exempel vätskedränerande medicin, berättar Jerzy och fortsätter:

– Jag tas inte emot hos tandläkaren då jag tillhör riskgruppen. Sjukvården vill alltså inte ta emot mig om det inte är akut, jag förstår att de har fullt upp men det känns ändå oroligt att de inte kan behandla mig som de alltid gjort. Mina medicinska rutiner har förändrats och det kan inte vara bra, tänker jag.

Hans favoritrestauranger har lagts ned och han kan därför inte beställa hemkörning från dem. Istället har han varit tvungen att köpa färdiglagad mat från ICA. Han tycker att det är oerhört tråkigt med dåligt matutbud, utöver att sitta i karantän, då han älskar god mat.

DT frågar vad han gör för att få tiden att gå och försöka leva ett positivt liv.

– Jag kan, som tur är, hantera internet, vilket många av mina vänner inte kan. Där läser jag nyheter, Facebook eller andra sidor. Bäst av allt hittills har varit att dövföreningen (i Stockholm) numera erbjuder digitala föreläsningar i sitt slutna medlemsforum och att Tyst Teater visat en liveföreställning och att SVT erbjudit teckenspråkiga sändningar, avslutar Jerzy.

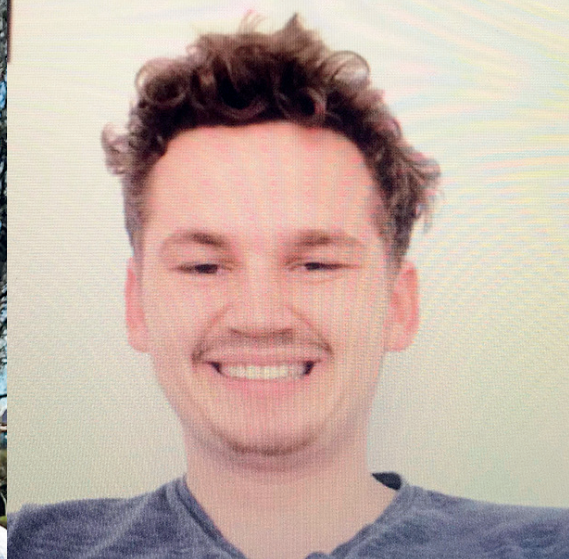
TEXT: MONA RIIS FOTO: PAULINA WLOSTOWSKI

Hilvan Jabar.

Kristijan Keric.

Nikolaj Olvhøj Kirkegaard.

Studenter som inte får uppleva traditionellt studentfirande

Studenten stundar. Då fylls vanligtvis gatorna av studentflak med förväntansfulla studenter på väg mot vuxenlivet. I år kommer avgångseleverna från Riksgymnasiet för döva inte att få uppleva detta på grund av coronapandemin. DT har träffat tre av dem: Nikolaj Olvhøj Kirkegaard, Kristijan Keric och Hilvan Jabar.

Hilvan som studerar estetiska programmet på Rudbecks-gymnasiet berättar att hon, som länge förberett sig inför studentdagen, besviket konstaterar att firandet kommer att bli helt annorlunda än vad hon föreställt sig. Skolan strävar efter att erbjuda ett klassvist studentfirande utspärrt på olika dagar.

Nikolaj och Kristijan studerar bygg- och anläggnings-programmet på Tullängsgymnasiet. När beslutet om distansundervisning kom var de ute på praktik i fyra veckor. Skolan löste det hela genom att de fick fortsätta gå till sin praktikplats och utföra praktiska ämnen där samt studera kvarvarande kärnämnen på distans. Vid behov erbjuds samtal med lärarna.

– Man kan göra uppgifterna när man vill under dygnet och skicka in dem innan deadline till lärarna via kommunens lärplattform, berättar Nikolaj.

På frågan om de tror att distansarbetet kan påverka deras betyg svarade Nikolaj att han tror det eftersom mycket handlar om motivation och självdisciplin.

– Det blir inte samma driv att prestera på distans mot vad det är när man dagligen fysiskt är på plats, menar Nikolaj.

Kristijan och Hilvan tror däremot inte att det påverkar deras betyg då de tycker att det har fungerat bra hittills och de tror att lärarna gör sitt bästa för att bedöma på rätt sätt.

Alla tre respekterar beslutet men känner ändå en stor besvikelse. Det påverkar inte bara studentdagen utan även tiden före där bl.a. studentbalen, festandet och skolresan ställts in. Avsked av

skolkamrater från andra klasser kan inte heller bli av.

– Jag kommer nog inte att fira studenten med utspring. Det känns onödigt att resa från Göteborg till Örebro bara för att springa ut när mina anhöriga ändå inte får delta. Poängen med studenten är ändå redan förlorad, suckar Hilvan.

– Gymnasieeleverna borde ha fått fortsätta sina studier fysiskt på skolorna, säger Kristijan.

Han menar att de som hör till riskgrupperna kan stanna hemma och att gymnasieeleverna är vuxna nog att respektera Folkhälsomyndighetens föreskrifter.

Gymnasieläraren Ivan Cosic och rektorn Jörel Bergström berättar att innan de införde distansundervisning fanns det en viss oro över att undervisningens kvalitet skulle bli lidande.

Ivan berättar:

– I själva verket har det fungerat bra. Vi är vana vid att använda videosamtal och vi lärare har under en tid arbetat med ”en-till-en”; att varje elev respektive lärare ska ha en egen dator. Via en plattform läggs lektionsmaterial, uppgifter och kontaktuppgifter in. När distansundervisningen blev ett faktum kunde vi sömlöst övergå till den undervisningen utan några större problem.

Ivan Cosic får medhåll från Jörel Bergström när han berättar:

– Grunden för en bra bedömning är att man som lärare får in tillräckligt mycket underlag. I och med att vi har en lärplattform kan vi på ett bra sätt få en överblick över det eleverna gjort och ha en likvärdig bedömning. Lyckligtvis har vi duktiga lärare med stor erfarenhet. Erfarenheten gör att vi känner oss säkra på att betygsätta på ett rättvist och korrekt sätt.

På det stora hela har det varit positivt, säger Ivan Cosic, men tillägger att eleverna saknar den fysiska interaktionen vid exempelvis raster. Om det vittnar Nikolaj och Kristijan: klassrumsklimatet är inte vad det brukar vara. Numera pratar de bara med sina klasskompisar via webben kanske en gång per vecka.

TEXT & FOTO: MONA RIIS

Landet runt: sommarspecial

Normalt besöker vi en dövförening inför varje nummer av papperstidningen till artikelserien Landet runt. Nu har vi en sommarspecial. DT tar reda på hur dövföreningarnas smultronställen och Västansviks folkhögskolas gästhem ska göra i sommar med tanke på alla coronarestriktioner som införts. Trevlig sommar!

Medelpads Dövas Förenings anläggning, Slädaviken på Alnö, håller öppet i sommar. De som kommer med husvagn eller husbil får hyra plats. Stugorna är de dock hårdare med. De hyrs endast ut per säsong. Målet är att huvudbyggnaden ska bli färdigrenoverad i sommar. Såväl trogna som nya besökare kommer, bokningarna har inte minskat särskilt mycket.

Normalt tar Västansviks gästhem i Leksand gärna emot gäster från hela Sverige och världen på sommaren. I sommar har samtliga bokningar fått bokas av i ett led att minska smittspridning och på grund av reserestriktioner. Västansviks folkhögskola har dock sommarskola för de elever som bor kvar på skolans område och har begränsningar att resa.

Göteborgs Dövas Förenings anläggning, Solhem på Björkö, har öppet i sommar. Samtliga gäster kommer på eget ansvar, håller avstånd och har god hygien. "Om bara vädret blir bra så är ju tomten stor och man kan umgås ute på avstånd", säger Anne-Marie Ternstedt, kontaktperson för Solhem. En del avbokningar har gjorts, men det är bra beläggning efter midsommar och i hela juli än så länge.

Dövas Förening "Göingen" i Hässleholmen driver Sjöstranden. De ska hålla öppet i sommar då tomten är stor och huset är rymligt. Avstånd ska respekteras. De har ungefär samma bokningsläge som förra sommaren när det gäller övernattningsläge. Vidare ska de ha sommarcafé varje lördag under perioden 4 juli – 1 augusti.

Carlstorp på Öland, som Kalmar Läns Dövas Förening sköter, har inte gått att nå.

NICLAS MARTINSSON

Västansviks gästhem.

Slädaviken.

Solhem.

Carlstorp.

Sjöstranden.

BUCHER

emhart glass

Box 710, 851 21 Sundsvall
Tel. 060-19 91 00

Ludvika 0240-59 10 50
Stockholm 08-556 358 60
www.bergslagskyl.se

DALA MILJÖISOLERING

varmt & gott med lösull av cellulosa
070-220 02 74 • 0248-123 88
Mail: jan@dalamiljoisolering.se · www.dalamiljoisolering.se

Box 196 - 774 24 Avesta
Tel. 0226-595 00 Fax 0226-555 54
www.hedbergstak.se
VI LÄGGER TAK MED GARANTI

Sundbergs

Bilplåt och Lack AB

Hudiksvall ☎ 0650-132 77

Vi reparera dina plåt-, lack- och plastskador.
Riktbank för större skador. Godkänd av försäkringsbolagen.

Strandvägen 10, 830 05 Järpen
Tel 0647-100 13. Fax 0647-100 35

SUNNANSJÖ MASKINGRÄVNING AB

Nyhammar - Tel. 070 - 677 48 98

Hårdesign Marie

Barn, Dam & Herrfrisör
Drop In i mån av tid.

Slaggat. 4 - 791 71 FALUN • Tel. 023-234 55

Tel. 0243-23 06 34 - Borlänge
www.benab-ab.se

Masmästaren Fastigheter

Vi hyr ut lägenheter
och lokaler

www.masmastaren.se

ÖJE PERSIENNER

Box 3 - 780 61 ÖJE - Tel. 070 - 659 44 31

www.dalacement.se

Industrivägen 28 - 780 54 BJÖRBO
Tel. 0241-23 500 - Fax 0241-23 483
info@dalacement.se

SJÄLEVAD-Tel. 0660-730 49 Sågen 915 06
www.sandinsnickeri.se

ESSGE-PLAST AB

ÖSTERSUND - Tel. 063 -15 02 30
www.essgeplast.se

Formsprutade massartiklar
och industridetaljer

Tel. 0670 - 61 10 35

Näsviken, 833 22 STRÖMSUND

Box 1094 - 824 12 HUDIKSVALL
Tel. 0650-367 00 www.sunfab.se

Söderleden 5
SOLLEFTEÅ

Tel. 070 - 665 23 09

SUNDSVALLS FRYSERI AB

Förmansvägen 18 - 857 53 SUNDSVALL

Tel. 060 - 12 33 60

Box 41 - 813 21 HOFORS - 0290 - 288 80

Återvinning av ädelmetaller.

www.arcmetal.se

Broms & Ljuddämparsevice i Gävle AB

Tredje Tvärgatan 7 - 802 84 GÄVLE

Telefon 026 - 18 58 10

Försäljning, byte och reparationer av avgassystem

nära Viksjöfors handel

Viksjövägen 134 - VIKSJÖFORS
Telefon: 0271 - 170 14

J&A Hushållsservice AB

Service Reservdelar Tillbehör
Maskinförsäljning

Köksutrustning Tvättmaskiner Diskmaskiner Kyl&frys

Bollnäs 124 71 Alfta 12030 Söderhamn 160 80

www.hushallsservice.se

Petterssons Smide AB

Hybovägen 8 - 827 35 LJUSDAL

Telefon 0651 - 123 30

All slags smides- och svetsningsarbeten

www.petterssonssmide.se

ICA Supermarket

BERGSJÖ

Välkommen till oss. Handla och trivs!

Telefon 0652 - 100 06 - Storgatan 19 - BERGSJÖ

Thomas Persson
TP BYGG

Är det dags att byta fönster i Gävle eller Sandviken? Då har du hittat rätt!

Telefon 070 - 659 53 25 GÄVLE

www.tpbygg-fonster.se

Hayssam AB

Köpmangatan 9, Nya Gallerian Sandviken

Tel. 026-25 88 54

Öppet:

Månd-Fred 10.00-18.00

Lörd. 10.00-15.00 Sönd. Stängt

Vi erbjuder:

Vit & Kemtvätt, Nyckelkopiering

Läder-lagning, Dragkedjor (Byxor, skor, jackor)

Klockbatterier och Telefontillbehör

Spara tusenlappar!

Elda med pellets och spar pengar!

Pellets halverar dina uppvärmningskostnader!

TORSBY-UGNEN AB

(Brännare till värmepanna)

Vi utför även injustering av oljeaggregat och ventilationsanläggningar

Kontakta oss för information

Hällefors Sotningsdistrikt

0591-102 04, 070-207 26 96

✕ Betongrör och brunnar

✕ Slamavskiljare med tillbehör

✕ Vägtrummor och drän.slang

✕ Sågning av timmer

GÖTLUNDA CEMENTVARUFABRIK AB
GCT

0589-53030

www.gotlundacement.se

ÖREBRO EXPRESS AB

Bettorpsgatan 14 - 703 69 ÖREBRO

Telefon 019-31 00 36 - Fax 019-31 22 77

Faster than air - Aircargo on the road

Dörr till Dörrtransporter inom SVERIGE och EUROPA

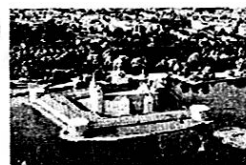
DYGNET RUNT SERVICE - 1-25000 kg

www.orebroexpress.se

Flygfoto

Högupplösta
digitala bilder
till fast pris!

- Förstudier/Planering
- Projektering
- 3D-visualisering
- Tidsdokument
- Stadsmiljöer
- Energi/VA-verk
- Bostadsområden

Bergslagsbild AB
Idé- och tekniska rådgivning

Box 283, 691 25 Karlskoga
Tel. 0586-566 00 • Fax. 0586-562 77
www.bergslagsbild.se • jan@bergslagsbild.se

50
1969
2019
Hälsing & Hälsing

CARAVAN ESKILSTUNA

Viggeby, Solbacken - 635 09 ESKILSTUNA

Tel. 016 - 34 40 80

www.caravan.se

MAXI

ICA STORMARKNAD
MOTALA

Lite mer för pengarna

BRÅSTORP, HÖKARETORGET, MOTALA

Tel. 0141 - 203 500

VÅRA ÖPPETTIDER Alla dagar 8-22

PROFFS PÅ FÄRG, GOLV och TAPETER

Vi har golvläggare och målare om
ni vill ha hjälp med jobbet

0220 - 152 21

Välkommen in du med !

Öppettider: Månd - Fred. 7.00 - 18.00
Lörd. 9.30 - 14.00

www.essemfarg.se

ÅKE JOHANSSON

VALDEMARSVIK - Tel. 0123 - 517 24

www.svets-smide.se

Fagersta Bokföringsbyrå SRF

Fårbovägen 15 737 30 FAGERSTA

Telefon 0223- 122 40 - Telefax 0223- 122 70

Tel. 0120 - 124 92

Spårgatan 1 - ÅTVIDABERG

Grustransport på väg

Bröderna Fridlund Åkeri AB

Asby Lidv. 8 A - 570 63 YDRE

Telefon 0140 - 800 41

www.brodernafridlund.se

Tillverkning av: Täcken, Kuddar, Madrassydd, Sängöverkast
Säljes genom fackhandel
www.varnamoofsweden.se

Gräv AB Karl A Johansson

Utför Gräv, Shackt
och Planeringsarbeten

Bobcat

Hullaryd 578 91 Aneby
Tfn 0140-220 17
Mobiltfn 070-566 36 24

Lundbergs EL i Kivik AB

Tel. 0414-712 69, 0708-71 26 90

Verkstadsgatan 14 - 573 41 TRANÅS
Tel. 0140 - 77 30 10 www.byggsvets.se
Byggnadssmide och monteringsarbeten.

FLEXILAST

Industrigatan 16 - Hässleholm

Tel. 0451-846 50

www.flexilast.se

Skiffervägen. 9 - 553 03 JÖNKÖPING

Telefon 036 - 12 06 55

FRÅGA EXPERTERNA

Jag läser varje dag i tidningen om coronautbrottet. Alla mina aktiviteter hos dövföreningen är inställda och jag som äldre får inte träffa mina barn. Jag känner mig så ensam. Vad ska jag göra för att må bättre?

– Det är viktigt att vi fortsätter bry oss om varandra och visa omtanke. Ring dina vänner eller kontakter på bildtelefon. Använd även andra sociala medier t.ex. Messenger eller Facetime. Tänk gärna på andra ensamma, som kanske inte ingår i din bekantskapskrets i vanliga fall. Ring dem också. Det kanske kan bli början till en ny god vänskap? För att du ska må bra i både kropp och själ är det viktigt med rörelse. Gör det till en vardaglig rutin, t.ex. ta en utepromenad eller göra ett träningsprogram i ditt hem. Försök bibehålla dina dagliga rutiner som gör att du mår bra och försök att göra olika saker så att du hittar balans i vardagen. Vi utsätts för enormt nyhetsflöde varje dag och det kan vara sunt att ta paus och göra saker du tycker om. Ta hjälp av dina yngre anhöriga/bekanta eller din dövförening som kanske skapat en "hjälpgrupp" för att t.ex. handla mat m.m. så du inte behöver gå till mataffären eller apoteket. Sist men inte minst: Håll ut – det går över och var rädd om dig och varandra!

**Dövenheten
Region Skåne**

Nu ökar arbetslösheten på grund av corona. Vilket stöd kan jag få av AF?

– Vi dövkonsulenter arbetar lite olika beroende på var i landet du bor. Vi i nord tar emot ärendet direkt ex. via sms eller e-post. Bästa kontakten är via video, där vi kan använda olika videomedier som ex. Skype. Vi kan hjälpa till och leda dig till rätt insats med hjälp av andra handläggare, utbildningar och externa aktörer. Arbetsförmedlingen ändrar många regler nu p.g.a. corona. Exempel på det är att beslut med exempelvis praktik kan göras på distans.

I dag kan alla skriva in sig digitalt på Arbetsförmedlingens hemsida och få en kontakt via telefon. Just nu pågår projekt där AF i Örebro tar emot samtal på teckenspråk. Du som skriver in dig kan begära att möte ska vara med tolk.

Ska jag skriva i min jobbsökan att jag är döv?

– Det är upp till dig om du vill skriva att du är döv/teckenspråkig. Det finns inget facit vad som är bäst. Däremot är det alltid bäst att vara ärlig och vara sig själv.

**Irene Söderlind & Karin Johansson
Dövkonsulenter**

Varifrån kommer tecknet för Sverige?

Till skillnad från svenska ords etymologi är det nästan omöjligt att förklara varifrån vissa tecken kommer. Många svenska tecken, som har haft sin härledning (ursprung), har tyvärr fallit i glömska. Dessutom har dessa tecken förändrat sin form avsevärt mycket under tiden. I sin teckenordbok Teckenspråket (1916) säger Oskar Österberg att många teckens härledning redan har fallit i glömska.

Cirka ett 30-tal tecken ur hans bok kan dock identifieras med avseende på etymologi. Det finns ett belägg i den här boken att tecknet för Sverige faktiskt var inlånat från det franska teckenspråket. Äldre döva personer påstod i boken att tecknet var av franskt ursprung och skulle betyda päls eller ludet skinn. Skälet till detta var att när Per Aron Borg, grundare av Allmänna institutet i Stockholm, var på resa till Portugal i början av 1820-talet, passade han på att stanna och besöka Nationalinstitutet för döva i Paris. Då hade han päls på sig. Därför uppkom detta tecken för Sverige. Denna förklaring kommer från en annan källa genom sonen Ossian Borgs minnes-anteckningar. I vanliga fall påstås tecknet för Sverige ofta komma från Karl XII:s gula handskar, men det är felaktigt.

**Tomas Hedberg
Språkrådet**

Frågor & svar finns också på svenskt teckenspråk på dovastidning.se

Samtliga frågor & svar är i det här numret producerade av experterna själva.

DT:s experter kan svara på frågor inom:

- Psykosociala och pedagogiska frågor kring psykisk hälsa, relationer och samhällets stöd
- Svenskt teckenspråk/språkrådgivning
- Råd och stöd till landets dövföreningar
- Arbetsmarknad

Du är välkommen att mejla dina frågor till oss på redaktionen@dovastidning.se på antingen svenskt teckenspråk eller svenska. Du får välja om du önskar publicera din fråga under en signatur eller ditt riktiga namn. Utvalda frågor och svar publiceras i papperstidningen och på dovastidning.se.

Munktecken i Sverige

Författare: Per Eriksson
Utgivningsår: 2020
Förlag: Mesch Consulting
Antal sidor: 80

Vi är många som känner till att den äldre franska teckenmetoden lade grunden till det nuvarande franska respektive amerikanska teckenspråket som i sin tur blev stommen i en rad nationella teckenspråk i världen.

Teckenmetoden var utvecklad av Abbé de l'Épée, ofta kallad döv-undervisningens fader. Han öppnade världens första allmänna dövskola i Paris 1771. Men varifrån fick han inspiration till sin teckenmetod? Av en spansk munk.

Redan på 500-talet fanns en stadga som reglerade klosterlivet i en italiensk ort: absolut tystnad under vissa tider av dygnet. Att meddela sig med hjälp av tecken var dock tillåtet. Det kommunikationssättet kom att användas på kloster i andra länder, bland annat Sverige, i flera hundra år tills tystnadsplikten gradvis blev uppluckrad.

Per Eriksson gjorde en djupdykning i de svenska munktecknen under medeltiden. I sin rikt illustrerade bok skildrar han historien då munkar i Sverige använde tecken och presenterar teckenlistorna från klostren i Sigtuna och Vadstena. Fascinerande att se hur tecknen såg ut då. Några av dem använder vi till och med i dag.

Mindre bra är att illustrationer inte finns till alla tecken utan endast ett urval. Att endast läsa teckenbeskrivningarna gör det svårt, åtminstone för mig, att föreställa mig tecknens läge och rörelse. Därför är de fina illustrationerna, gjorda av Sara Domström, till stor hjälp. I övrigt är boken pedagogisk och välskriven. Ett plus att den även finns på engelska. Och roligt att se de latinska benämningarna för tecknen.

Munktecken är ett mindre känt område i historieforskningen som Per Eriksson nu äntligen lyft fram. Viktigt med en sådan kulturskatt.

Per Eriksson, som mottagit SDR:s utmärkelse Guldtecken 2017, har också utgett Dövas historia del 1 och 2. Förhoppningsvis utger han fler dövhistoriska böcker. Vi ska inte vara tysta som munkar utan fortsätta berätta våra historier för eftervärlden. **NICLAS MARTINSSON**

Mina händer berättar med liv och lust

Författare: Hauke Hagedorn
Utgivningsår: 2020
Förlag: Recito Förlag
Antal sidor: 376

Hauke Hagedorn föddes i efterkrigstidens Tyskland, den del som några år senare kallades Västtyskland. Ungefär samtidigt, när Hauke är tre år gammal blir han döv. Som ung och vuxen blir han kär i en svensk döv kvinna och flyttar till Sverige där han bott fram tills han avled tidigare i år.

Han har tidigare översatt ett par tyska böcker om döva under andra världskriget till svenska. Det här är hans självbiografi. Ett helt liv beskrivet på 375 sidor.

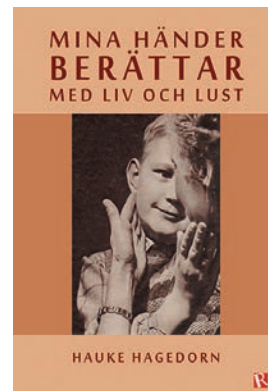
Hauke berättar kronologiskt om det liv han levte. Med start i sin egen födelse, genom åren i dövskolan, dövidrotten och yrkeslivet. Han berättar om den oralism som han växte upp i och hur han själv under många år tyckte att tal och avläsning var mycket bättre och mer praktiskt än teckenspråk. Han berättar om det förtryck han blev utsatt för. Både av döva och av hörande. Om de många utmaningarna i arbetslivet men också i dövsamhället. Han berättar om den mycket svåra kampen att få vara sig själv, hitta sin plats och bli respekterad. Men mest av allt handlar den om utanförskap.

Beskrivningarna av hur det var att växa upp i Västtyskland, med politiska motsättningar, spåren av krig och arvet efter fascismen som styrt landet är väldigt intressanta. Hur Hauke som döv upplevt och hanterat allt detta är också intressant. Och gör ont. För i boken blir det så tydligt hur mycket information och kunskap som döva missar.

Det är spännande att läsa om hur han upplevt de kulturella skillnaderna mellan Tyskland och Sverige och om dövidrottens betydelse för den teckenspråkiga identiteten. Boken är på gott och ont mycket detaljerad både i händelseförlopp och namn. Det är ett tufft liv han levte men med ett fint och lyckligt slut.

Hauke Hagedorns självbiografi är en viktig dövhistorisk berättelse och som han själv skriver i förordet – hoppas att många hörande läser boken och får en djupare förståelse för dövas liv och erfarenheter. Och att fler döva inspireras att skriva och berätta om sina liv!

YLVA BJÖRKLUND

Nyheter i korthet från när & fjärran – utmärkelse, nya jobb och textade lokala nyheter hos SVT

● 2020 års utmärkelse, Minoritetsspråkspiset, gick till föreningen **Teckenspråkets röst** för deras arbete mot fördomar om dövas och hörselskadades språkliga villkor.

Ingela Holmström, universitetslektor i teckenspråk med inriktning mot tvåspråkighet, börjar som ställföreträdande prefekt för institutionen för lingvistik vid Stockholms universitet i augusti.

Helga Stevens från Belgien kandiderade till Europaparlamentet för en andra mandatperiod förra året. Hon nådde inte fram med sina röster. Hon har fått arbete vid det flamländska dövförbundet som direktör.

SVT har infört automatisk textning av lokala nyheter på SVT Play och svt.se klockan 7.05, 9.05 och 19.55 på vardagar.

Helena Holmberg.

Birgitta Krüger.

Mångåriga annonssäljare lämnar Dövas Tidning

Birgitta Krüger och Helena Holmberg har slutat på Dövas Tidning efter många år som annonssäljare. De berättar om sin tid som likt tidningsbranschen gått igenom avgörande milstolpar. En av dem är när de smarta mobilerna gjorde entré.

Svartvita annonsinlagor är en välkänd syn för DT:s läsare. Såväl lokala som nationella företag och organisationer annonserar i bilagorna som ett sätt att stödja DT:s journalistiska verksamhet och SDR:s intressepolitiska arbete.

Annonssäljarnas insatser har varit betydelsefulla för tidningens utveckling. Utan annonser, ingen tidning, brukar det heta.

DT (tidigare SDR-Kontakt) var nedläggningshotad 1966. SDR hade en ansträngd ekonomi då den egna kursgården Carlborgsons gård (i dag Västansviks folkhögskola) hade slukat mycket pengar och annonsintäkterna successivt hade sjunkit.

Björn Holmberg såg nyheten om att tidningen riskerade att försvinna, på den tiden det enda rikstäckande mediet som bevakade dö- och teckenspråksrelaterade nyheter. Han ringde SDR och erbjöd sig att finansiera tidningen med annonser. Därmed kunde SDR:s tidning räddas.

Björn Holmbergs innovativa grepp var länsvisa annonsinlagor. Många små annonsrutor innebar betydande intäkter (känt uttryck: många små bäckar gör en stor å). Han jobbade som annonssäljare ända fram till sin död 2017.

Björn är Helena Holmbergs pappa. Han fick henne att börja arbeta för DT för cirka 15 år sedan.

– Jag ville kunna vara hemma mer med mina barn när de var små. Pappa föreslog att jag skulle börja som annonssäljare. Då kunde jag jobba hemifrån. Det fungerade jättebra, jag kunde styra mina arbetstider, säger Helena.

Långt innan hon började på DT, kunde hon se hur pappa Björn och mamma Ulla arbetade med att tejpa och limma fast annonserna på sidorna innan de gick till tryck.

När hon själv arbetade, gjorde hon och de andra annonssäljarna inlagorna själva med ett layoutprogram i datorn. En milstolpe här.

En annan milstolpe var när de smarta mobilerna gjorde entré.

– Tidigare kunde folk inte se vem det var som ringde. Det var betydligt lättare att sälja då. Det blev allt svårare att sälja ju fler det var som skaffade sig en smart mobil med möjlighet att blockera, säger Helena som dock kan förstå att många är trötta på telefonförsäljare.

Birgitta Krüger har arbetat på DT i 20 år, 1979–89 och sedan 2010–2020. Den första perioden hade hon lätt för att sälja.

– Det var ovanligt med telefonförsäljare på den tiden, säger hon som var anställd hos SDR då.

Sedan gjorde hon uppehåll. Hon arbetade som säljare för ett säkerhetsdörrsföretag. Då reste hon mycket. Efter ett tag tröttnade hon.

John-Olof Johansson, också mångårig annonssäljare, lockade henne över till DT runt 2010. Nu som egenföretagare istället för anställd. SDR hade sagt upp alla annonssäljare av ekonomiska skäl, istället blev alla egenföretagare och fick provision baserat på hur mycket de sålt.

– Jag har trivts bra på DT. Friheten att kunna sköta mina arbetstider har jag uppskattat. Det blev dock allt tuffare att sälja annonser till papperstidningen på sistone – det finns också betydligt fler telefonförsäljare nu än tidigare. Konkurrensen är stor, berättar hon.

Digitaliseringstakten i mediebranschen har också varit hög de senaste åren. Papperstidningsupplagan har minskat överallt. Läsarna flyttar till nätet istället.

Vad ska du göra nu när du lämnar DT?

– Jag ska vara glad pensionär! Vi har ett stort hus i Sjötorp som vi ska fortsätta att renovera lite till. Det är vackert beläget vid Vänern.

Helena, vad gör du nu?

– Jag har fått fast anställning hos hemtjänsten nära mitt hem i Mariestad. Det är skönt med fast inkomst och semesterlön (istället för provision).

Dövas Tidning och SDR vill rikta ett stort tack till Birgitta Krüger och Helena Holmberg för deras fina och mångåriga insatser! Charlotte Gustavsson är ny kontaktperson för DT:s annonser. Vi hälsar henne välkommen!

TEXT: NICLAS MARTINSSON

NAMN: Florian Tirnovan.

ÅLDER: 30 år.

YRKE: Ungdomskonsulent.

BOR: Stockholm.

FAMILJ: Sambo.

GÖR HELST PÅ FRITIDEN: Träffar kompisar, spelar spel och jobbar med FlowTV.

SER HELST PÅ TV: Komediserier.

LÄSER HELST: Böcker om psykologi.

VACKRASTE TECKNET: Svårt, alla tecken är lika fina.

Florian Tirnovan om döv världen:

– Jag saknar mer vågade diskussioner och mindre passivitet

Florian Tirnovan är känd för att vara rolig och ha en träffsäker humor med sin Flow TV-produktion. Men som person är han också ärlig och "ofiltrerad" när det handlar om tabubelagda ämnen. För honom är det en konstant motgång eftersom han upplever att många är för passiva. För DT:s Martina Kvist berättar han om sin uppväxt, Flow TV och bristerna inom dövrörelsen.

Förväntansfullt klickar jag fram det digitala mötet där Florian Tirnovan väntar bakom skärmen. Jag möts av en varmt leende kille som hejar och sedan sätts intervjun igång. Inledningsvis frågar jag vem han är och till svar får jag: "en helt vanlig, snäll och simpel kille som håller familjen och vännerna kärt om hjärtat".

Till vardags arbetar Florian heltid som ungdomskonsulent hos Stockholms Dövas ungdomsråd där han varje dag strävar efter att förbättra situationen för döva ungdomar i Stockholm.

Men privatpersonen Florian känner vi också till väl. Han har genom sin succéartade humorsida Flow TV både fått människor att gapskratta och bli rejält provocerade med sina uppseendeväckande videoklipp.

Idén med Flow TV tog fart efter att hans kompisar uppmuntrat honom att skapa en alldeles egen sida istället för att lägga upp diverse videoklipp på sin privata Facebook-sida.

Detta var startpunkten för en ständigt växande och alltmer uppskattad humorsida på Facebook som i dag, efter fyra år, har cirka 43 000 följare.

Fanskretsen är väldigt bred, det vill säga både svenska och utländska, då majoriteten av videoklippen är på internationella tecken. Florian har gått från att endast ladda upp enstaka klipp till att resa till flera länder, delta i workshops, agera standup-komiker vid olika event och möta flera andra döva aktörer.

– Det kunde jag aldrig föreställa mig i dag när jag blickar tillbaka, säger han.

Det som Florian anser är typiskt hans humor stavas svart humor där hans idéer är uppbyggda efter hur han verklighetsbaserat och ironiskt skämtar om människor, normer och kulturer. Oftast handlar de om typiska normer och värderingar inom dövkulturen men också om döva och hörande i förhållande till varandra generellt sett. Han har även drivit med vissa offentliga döva personer och upplever stor uppskattning från fansens sida.

– Jag skämtar oftast om det alla tänker men inte vågar säga, nämner han.

Idéerna till hans inlägg är oftast frammanade av honom själv.

Han betonar att han gärna jobbar med andra personer men problemet är att det ofta lett till att hans humor blivit urvattnad, vilket fansen reagerat på. Därför jobbar Florian hellre ensam. De som vill samarbeta med honom får respektera den humor han har för att det ska fungera.

Gällande skämten, så betonar han hur viktigt det är med självdistans, självironi och att våga driva med sig själv, något som inte riktigt alla döva behärskar, tycker han.

– I början väckte jag många starka reaktioner, men det har minskat ju mer folk vant sig och börjat koppla till det jag skämtar om. Och sanningen är ju att de flesta kan relatera till skämten, berättar han.

Gillade att lyssna på pensionärer

Båda Florians föräldrar var döva och kom från Rumänien men flyttade till Sverige där Florian och hans syster föddes. Under sina yngre år gick han på Skeppargatans förskola mitt i Stockholms innerstan, som då låg alldeles mittemot det gamla Dövas Hus.

Förskoleåren tyckte Florian om. Han fäster sig gärna vid ett visst kärt minne.

– Medan alla andra barn cyklade eller lekte i sandlådan under rasterna så brukade jag smita in till pensionärerna hos dövföreningen mittemot eftersom jag tyckte det var så spännande att lyssna på deras storslagna berättelser, säger Florian och ler. Efter en stund så kom dagisfröken stapplande fram, skällande, för att hämta tillbaka en liten Florian dit han skulle.

När Florian blev äldre började han på Manillaskolan på Djurgården där han avverkade alla sina år i grundskolan. Som ung pojke hade han massor av vänner och fann glädje i att hitta på bus, spela fotboll och vara utomhus större delen av tiden.

En sak han nämner är hur ofta han försökte tuffa till sig, fast han innerst inne var väldigt emotionell och känslig som person.

När han var yngre brydde han sig mycket om vad folk tyckte om honom, hur han skulle se ut och bete sig. En ganska typisk sak kring ungdomar, vilket bara är slöseri med tid, tycker han. I dag skrattar han bara åt det och säger att man mognar med åldern och bryr sig mindre och mindre. Även har gymnasietidens olika händelser format honom till en starkare person i dag.

– Ärligt talat så bryr sig knappt någon om hur du är och ser ut, så det gäller att bara köra sitt eget race, säger han.

Hans dövidentitet fick sig en rejäl dos

2012 valde han att plugga i Danmark på Frontrunners, en

utbildning som varje år rekryterar begränsat antal döva från hela världen för att bo och studera på en och samma plats i ett år. Under året lärde sig Florian mycket om viktiga faktorer som ledarskap och Deafhood.

– Innan tiden med Frontrunners kunde jag förminska döva genom att exempelvis bara vilja ha jobb på den hörande marknaden och ha en hörande partner eftersom det kändes ”finare”. Frontrunners förändrade mitt tankesätt totalt och jag är i dag en väldigt stolt döv person, berättar han.

Florian kan uppleva för mycket neutralitet inom dövvärlden när vi kommer in på vad han tycker om dövrörelsen i Sverige. Han har sedan flera år tillbaka engagerat sig ideellt inom dövrörelsen som styrelsemedlem under en tid hos SDUF (Sveriges Dövas Ungdomsförbund) och en tid hos SDUR (Stockholms Dövas Ungdomsråd).

Men Florian har också varit synbart aktiv i sociala medier genom sin privata Facebook-sida. Han uppger att han gång på gång har försökt belysa vita fläckar inom dövvärlden. Han har gjort det genom återkommande statusinlägg, både texter och videor, där han ifrågasätter ämnen som är helt vanliga men som ändå kan uppfattas som känsliga. I inläggen frågar Florian sig ofta varför saker ser ut som de gör eller vilka förändringar man kan göra. Det är nämligen något som inte alltid uppskattas av alla.

– Jag upplever att många döva har svårt för att ta emot konstruktiv kritik och att acceptera att de kan ha fel ibland. Så många gånger jag velat hålla mig till viktiga ämnen men det har bara sparat ur och övergått till att man tagit saker personligt. Jag hade hoppats på ett högre tak inom dövrörelsen i Sverige, menar han.

Rent spontant tror Florian att det beror på bristande kunskaper och färdigheter inom diskussionsteknik hos en del döva.

Att kunna skilja på bråk och diskussion är viktigt. Själv minns han inte att han någonsin fått öva på det i grundskolan. Det blir enligt honom som att folk alltid försiktigt trippar runt på tårna i rädsla för att råka säga eller göra fel. Han önskar att dövskolan blev bättre på att förbereda sina elever inför den verkliga världen där det råder många samhällsfrågor och tabubelagda ämnen som man är tvungen att möta genom livet.

Normaliseringen av oegentligheter och orättvisor inom dövvärlden, på arbetsplatser, styrelser, och bland privatpersonerna upplever Florian som problematisk.

– Det som mest stör mig är inte att folk inte har åsikt i frågorna.

Det är att flera som håller med gärna yttrar sig privat till mig och andra men inte kan ta tjuren vid hornen själva och ryta ifrån, tycker han.

Han upprepar att döva är för rädda om sitt eget skinn och att inga större förändringar uppstår. Florian tar upp om att trots mångas kännedom om problemen så saknas det riktiga insatser från organisationer och företag där man seriöst och helhjärtat arbetar mot bristerna.

– Jag vill se mer offentliga åsikter och mindre neutralitet. Sluta vara så passiva bara för att dövvärlden är liten, det sker diskussioner

Florian Tirnovan som ståuppkomiker på Dövas hus i Stockholm.
FOTO: PRIVAT

och protester överallt ute i samhället i övrigt, menar han. Det är för honom otroligt energitömande att ständigt vara bland de få som vågar säga sanningen och inleda diskussioner. I dag känner Florian att han tagit mer avstånd på grund av det.

– Mitt psyke klarar inte det längre. Jag har slutat bry mig, vilket är tråkigt men det är så verkligheten ser ut, säger han.

”Jag gör det som känns roligt”

I dag lever Florian tillsammans med sin finska sambo Charlotte som han träffade under Nordiskt Ungdomsläger (NUL) på Island 2016.

När jag frågar om framtiden berättar Florian att han har en del spännande visioner angående Flow TV men gällande det privata så beskriver Florian framtiden som något han inte riktigt tycker är superviktigt.

– Jag är som sagt enkel, för mig handlar det om att göra det som känns bra och roligt, tills det blir tråkigt, då slutar jag, helt enkelt, säger han.

Inom arbetsmarknaden har Florian oftast bytt jobb vartannat år, just därför att han törstar efter nya utmaningar.

– Nu trivs jag så bra och är inne på mitt tredje år som ungdomskonsulent hos SDUR, så vem vet, kanske blir jag kvar, säger Florian med en viss glimt i ögat.

Som han tidigare nämnt har Florian backat från styrelsearbete inom dövvärlden. Men han kommer absolut tillbaka, senare i framtiden, förklarar han.

I dag vill han hellre lägga sin energi på Flow TV och hoppas på en växande framgång där han kan få fler att skratta.

– Det får jag ju passa på nu när jag är ung, avslutar Florian leende.

Senaste draget är Flowies in Drag där han och skådespelare Joakim Hagelin Adeby spelar dragqueen* Flowelina och Jaqueline, en hyllning till den amerikanska dragshowen Deafies in Drag.

TEXT & FOTO: MARTINA KVIST

*Dragquenn – person utklädd till kvinna, ofta i överdriven tappning, i underhållningssyfte.

Handla

för att teckenspråk är självklart

handla.sdr.org

Nyhet för 2020!

Ljus i turkos färg med silverfärgad insida. Med olika värdeord från dövsamhället. Design: Susan Crona.

169:-

Nyckelband

Med svenska handalfabetet och SDR:s logotyp. Längd 51 cm (exkl. clip och spänne) och bredd 2 cm.

50:-

Muggar

Med två olika tryck: HANDALFABET eller FIKA. SDR:s logotyp på muggens baksida. Säljs i 1- och 2-pack. Design: Johan Wallin och Maja Lidbrink.

105:-

190:-

Teckenkort

111 teckenkort till barn eller dig som vill lära teckenspråk. Teckenkorterna består av bl.a. djur, leksaker och färger samt bokstäver och siffror. Illustrationer: Mikael Öhlund.

299:-

Köp två handdukar och få ett ljus på köpet!

2 vita handdukar i storleken 50x70 cm.

OBS! Vi har endast 100 paket, först till kvarn!

279:-

Handdukar – kampanjen fortsätter fram till 30 juni!

fr.79:-

Fynda fina frottéhanddukar till bra priser! SDR:s logotyp i lappen för skötselråd.

Färger: grå, marinblå, ljusblå, vårgrün och vit. Storlekar: 50x70 cm, 65x130 cm och 90x150 cm

Se fler produkter i vår webbshop: handla.sdr.org. Alla priser är inklusive frakt!

 Välkommen att följa vårt instagramkonto @sdrhandla

Stöd Sveriges Dövas Riksförbund och vårt arbete för ett samhälle där teckenspråk är självklart!

SDR
SVERIGES DÖVAS
RIKSFÖRBUND

Teckenspråk och tecken som stöd i förskolan

I sommar är det ett år sedan den reviderade läroplanen för förskolan, Lpfö18, trädde i kraft. En av förändringarna är att det svenska teckenspråket nämns som ett språk som döva och hörselskadade barn, och barn som av andra skäl har nytta av teckenspråk, ska få utveckla. Varför är teckenspråk viktigt för förskolans barn? Carin Roos, professor i specialpedagogik vid Högskolan Kristianstad, ger en kortfattad beskrivning av den forskning som ligger till grund för när, hur och varför stöd av enskilda tecken och interaktion på teckenspråk kan vara både användbart och avgörande för barns utveckling.

Forskning om gesters betydelse för språkutveckling

Gester används överallt i världen för att ge talspråk kompletterande mening eller som betoning och förstärkning av det som sägs (Demir-Lira, Asaridou, Beharelle, Holt, Goldin-Meadow & Small, 2018). Neurologiskt är gester väl studerade och vi vet att bearbetning av dem sker på samma sätt i hjärnan som språk bearbetas. Vi vet också att gester påverkar minnet positivt (Macedonia, Müller & Friedrici, 2011). Gester uppmärksammas tidigt av spädbarnet och spelar stor roll för att talspråk ska utvecklas (Demir-Lira m.fl., 2018; Goldin-Meadow, 2017; Tomasello, 2008) och lärande ska ske. Barn som gestikulerar mycket medan de försöker begripa något svårt och nytt lär sig lättare (Goldin-Meadow, Shield, Lenzen, Herzig & Padden, 2012). Barn som försöker hitta ord för det de vill säga eller har språkstörning gestikulerar mer än andra (Mainela-Arnold, Alibali, Hostetter & Evans, 2014). Så vi vet att gester har betydelse för både språkutveckling, kognitiv utveckling och för att komplettera ett redan inlärt språk.

Forskning om teckenspråk och tal

Det finns en ganska spridd uppfattning att manuella tecken skulle kunna störa talspråksutveckling hos barn som har svårighet att tala (Lyness, Woll, Campbell, & Cardin, 2013). Farhågan är obefogad visar en forskningsöversikt (Millar, Light & Schlosser, 2006). Forskarna fann tvärtom att 89% av de fall som redovisas i de olika studierna visade en förbättring av talspråket.

Missuppfattningen är också vanlig bland de som arbetar med barn som använder hörapparat eller cochlea implantat (CI). Forskare menar att det visar på okunskap om hjärnans kompetens och plasticitet. Precis som gester kompletterar, stödjer och stimulerar språkutveckling gör tecken det. Språk stödjer språk, också i utveckling av ett manuellt och ett talat språk parallellt (Cramér-Wolrath, 2013; Giezen, Baker & Escudero, 2014; Hassanzadeh, 2012; Humphries m.fl., 2017). Det finns också

numera många studier som visar att vår hjärna bearbetar språk – inte sättet språk uttrycks på. Denna forskning visar att både teckenspråken och talspråken bearbetas och lagras i våra hjärnor som språkliga representationer och inte som specifikt talspråkiga eller teckenspråkiga (Berent, Dupuis & Brentari, 2013; Williams & Newman, 2017). Att mycket tidigt få tillgång till teckenspråk stödjer utveckling både socio-emotionellt och språkligt. (Cramér-Wolrath, 2013; Davidson, Lillo-Martin & Pichler, 2014; Giezen, Baker & Escudero, 2014; Hassanzadeh, 2012).

Svårigheter i språkutveckling

En forskningsöversikt (Lederer & Battaglia, 2015) om tecken som stöd för hörande barn som har fått diagnos språkstörning visar att tecken stimulerar talet vilket har stor betydelse för vidare utveckling. Forskarna (van Berkel-van Hoof, Hermans, Knoors & Verhoeven, 2019) menar att anledningen till positiva resultat beror på att barn med stöd av tecken får tag i ordens betydelser och användbarhet. Begreppen är också lättare att producera som tecken än som tal (Lederer, 2018).

Neuropsykiatriska svårigheter – Autismspektrumtillstånd

Några forskare (Dunst, Meter & Hamby, 2011) granskade 33 studier där 21 gällde barn med diagnos inom autismspektrumtillstånd (AST). Dessa visade på positiva effekter av tecken dels för allmän utveckling och dels för språkutveckling. En intressant detalj är att dessa barn ofta inte vill titta rakt mot en annan person och det har gjort att man antagit att tecken inte skulle vara ett stöd. Jämförelse kan göras med forskning om döva spädbarn i döva familjer där barnen och föräldrarna tycks uppfatta varandras tecken också när de inte tittar rakt på varandra (Cramér-Wolrath, 2013; Roos, Cramér-Wolrath & Falkman, 2016). Det är möjligt att barn med AST faktiskt också uppfattar tecken i sitt perifera synfält, vilket ännu ingen har undersökt.

Intellektuell funktionsnedsättning

Redan 1847 finns rapporter om att tecken har använts för gruppen barn med intellektuell funktionsnedsättning med framgång (Bonvillian & Miller, 1995). I Sverige startade detta på 1980-talet (Johansson, 1983, 1993). Forskning visar att tecken som stöd för dessa barn är bra, inte bara för talspråksutveckling men också för generell kognitiv och socio-emotionell utveckling (Pattison & Robertson, 2016; Vandereet, Maes, Lembrechts & Zink, 2011). Däremot visar forskningen också på stor variation. Vi vet inte varför det fungerar så väl för vissa barn men inte för andra och det saknas forskning om hur arbetssättet ska utformas och hur det kan individualiseras för varje enskilt barn.

Några studier har visat att det finns risk att vuxna runt barnen ger upp och slutar teckna för tidigt. Det finns studier som visar

att barnen kan behöva lära sig så många tecken som 150 innan de också börjar prata (Layton & Savino, 1990) och vissa barn behöver lång tid på sig med att bara använda tecken innan de är mogna att också använda talspråk (Launonen, 1996).

Annat modersmål – nyanlända

Det finns inte många studier som är gjorda med just nyanlända och andra barn med annat modersmål i relation till tecken men några finns faktiskt. En engelsk forskare (Brereton, 2008) studerade två förskoleklasser under ett helt år. Barn och pedagoger observerades. Förskollärarna bestämde att de skulle prova att använda tecken som stöd för att se om det kunde förbättra och stödja barnens delaktighet. Resultaten visade att tecken stimulerade barnens expressiva språk både på modersmålet och på engelska. Det blev ett stöd vid starkt emotionella tillfällen.

Hörande barn till döva föräldrar – CODA

Hörande barn med teckenspråk som modersmål uppfattas ofta av hörande som vilka andra barn som helst och glöms ofta bort när man talar om modersmålsstöd. Forskning visar att stödet för deras teckenspråksutveckling ofta brister. Deras föräldrar får kämpa för att få igenom modersmålsundervisning (Lyxell, 2019). Forskning om CODA:s är ganska omfattande, särskilt internationellt, och visar att deras talspråksutveckling liknar andra flerspråkiga barns. För att utveckla sina båda språk behöver de få stöd i både svenskt teckenspråk och svenska i sina förskolor.

Hörselnedsättning

Kommunikation som fungerar får en positiv effekt på omgivningens tänkande om barn som kompetenta. Det får till följd att andra möter dem med rätt utmaningar (Meins, 1997). Ofta startar en fungerande talspråkig utveckling när barnet får sin hörseltekniska utrustning, hörapparater och hörteknik i förskolan, om den också används. Därutöver behöver barnet ofta tecken som stöd för att förstå talspråk i bullriga situationer och också stöd i sin utveckling av teckenspråk.

Att kunna höra och att samtala i större grupper är mycket svårare och då sjunker delaktigheten (Wennergren, 2007). Möjligheten att kunna delta på lika villkor förutsätter att miljön erbjuder en kommunikationsform som är tillgänglig, dvs visuell som teckenspråk är och fungerande teknik (Holmström, 2013; Roos & Allard, 2016; Wennergren, 2007). För att få en avslappnad lärandesituation kan barnet vilja skifta mellan språk i olika situationer. Utan stöd kan den kognitiva belastningen som det innebär att uppfatta tal göra att möjlighet att lära sig nya saker blir svårare (Rudner, 2016; Rönnberg, Danielsson, Rudner, Arlinger, Sternäng, Wahlin & Nilsson 2011). Tankekraft går åt till att avläsa vad människor säger istället för till att förstå det som sägs (Brännström, von Lochow, Lyberg Åhlander & Salén, 2019). De senaste årens forskning visar att tillgång till talat språk omväxlande med teckenspråk är en framgångsrik väg.

CI-bärare

De senaste åren har det kommit många studier som försökt få svar på om barn med CI utvecklar sitt talspråk bättre eller sämre om de får enbart tal eller både tal och tecken. Man kan inte riktigt besvara frågan vad som är bäst eftersom barnen är olika. Forskningen visar ändå att det finns bevis för att teckenspråk inte påverkar talspråksutvecklingen negativt. Forskningen visar också att de barn som fick båda språken använde talade ord tidigare, förstod sig bättre på betydelsen av kommunikativa funktioner och strategier, som turtagning till exempel. De var bättre på berättande och använde fler talade ord (Fitzpatrick m.fl., 2016; Jimenez, Pino & Herruzo, 2009). De barn som fick enbart talspråk hade totalt sett inte en större mängd talade ord som de använde, men de hade bättre uttal (Nicholas & Geers, 2003).

Syn- och hörselnedsättning – döv-blinda barn

En kombination av både synnedsättning och hörselnedsättning hos barn i förskoleålder är mycket ovanlig men den förekommer (Anthony, 2016; Rönnåsen, 2015). Ofta blir förmåga att se och höra sämre efterhand och därför är förskoletiden väldigt viktig för barnets utveckling. Då finns ännu möjlighet att utnyttja syn- och hörselrester. Dövblinda barn behöver uppleva ljud och talspråk så länge hörsel finns kvar och tecken så länge synen finns kvar.

Det största hotet för dessa barn är en omgivning som brister i att uppmärksamma barnets egna strategier för kommunikation och sätt att ta kontakt (Damen, Janssen, Ruijsenaars & Schuengel, 2017). Barnen är i stort behov av att möta andra som vill och vågar använda taktila tecken.

Visuellt inriktad didaktik i förskolan

Den forskning som presenterats ovan visar att för alla barn och specifikt för de grupper barn som behandlats i denna artikel är tecken och gester ett stöd för språkutvecklingen. Vi kan lära av hur pedagoger arbetar i grupper med barn som är teckenspråkiga. Som personal i förskolan kan vi då utgå från det som benämns visuellt inriktad didaktik (Roos & Allard, 2016). Man använder barnets visuella styrka. Då handlar det om att göra sin undervisning visuellt tillgänglig. Det görs genom att som vuxen också vara visuellt uppmärksam, visuellt känslig och visuellt nåbar. Det handlar om t ex att placera sig själv där man både kan se barnen i deras aktiviteter och samtidigt själv nås med hjälp av gester, tecken och blickar, och att inte släppa ögonkontakt för tidigt.

Se referenserna på dovastidning.se där artikeln även finns på svenskt teckenspråk.

Carin Roos, professor i specialpedagogik, Högskolan Kristianstad.

Vägen framåt – mot okända marker?

Livet ter sig väldigt obegränsat om man ser till den digitala plattformen som vi nu mer eller mindre har tvingats in i att applicera även på vardagssituationer. Livet formas efter dess förutsättningar, kika bakåt i tiden - innan de tekniska prylarnas tid. Många döva träffades då på sociala fysiska platser såsom dövföreningar, skolor, arbetsplatser etc. Kontakt skedde endast fysiskt eller via klumpiga texttelefoner. Så småningom kom de banbrytande mobiltelefonerna och det skapade en möjlighet till direktkontakt som tidigare bara varit förbehållet den hörande befolkningen. Sedermera kom 3G/4G och möjlighet till direkt visuell kontakt på mobila plattformar. Detta har möjliggjort dagens unika situation med distansliv, kontakt via en skärm.

Livet är samtidigt väldigt skört för många. Psykisk ohälsa ökar enligt WHO och detta beror till stor del på att vi människor är sociala varelser. Vi behöver träffa varandra fysiskt och vi behöver fysisk beröring för att vår psykiska hälsa ska hålla en sund nivå. Fysisk hälsa är givetvis viktig, men det många glömmer är den psykiska hälsan som är lika viktig att underhålla. Det är inte självklart att man kan diskutera den öppet med alla. För oss döva är det dubbel isolering i och med detta digitala liv som vi nu har tvingats att forma oss efter. Alla har inte tillgång till tekniken eller har kunskap att kunna använda digital kontakt. För dessa är det mycket mer påfrestande psykiskt att inte kunna träffas på "normalt sätt".

Nu inleder vi i SDR styrelsen det sista året innan nästa kongress, planerad till juni 2021. Jag som SDR-ledamot ser framför mig ett långsiktigt och viktigt arbete som jag menar är högprioriterat att inleda. Arbetet för att främja tillgång till stöd och hjälp för döva och hörselskadade som drabbas av olika former av psykisk ohälsa. Inte bara på grund av den exceptionella situation vi har just nu utan av

de vanliga orsakerna till psykisk ohälsa som utmattningssyndrom, ångestsyndrom och utanförskap, våld i nära relationer, ekonomiskt utanförskap och sist men inte minst – stress! Ofrivillig ensamhet är ett tema som också seglat upp den sista tiden. Tillgången till rätt hjälp, eller möjligheten till rätt hjälp är inte obegränsad för gemene man, men det är ännu mindre chans för döva att få rätt hjälp.

Stressfaktorer för döva är inte helt olik hörandes stressfaktorer. Många kan ha lätt för att bli påverkade av stress. Men det finns ett antal stressfaktorer som är mer eller mindre opåverkbara för döva. Att inte få teckenspråkstolk i arbetslivet är till exempel en hög stressfaktor. Det blir en stress att inte vara säker på att kunna vara delaktig på sin arbetsplats. Att inte kunna få anställning på grund av att det behövs teckenspråkstolk är en mycket hög stressfaktor. Arbetsgivare runt om i landet vill inte betala mer för att anställa en döv jämfört med hörande.

Det är dags att ta tag i detta osunda sätt som vi döva tvingas att leva varje dag. Vi behöver er medlemmars stöd för att kunna driva dessa frågor - rätt till teckenspråk och tolk i livets alla situationer, även i arbetslivet samt kunna få tillgodogöra oss rätt hjälp vid psykisk ohälsa – på teckenspråk!

Ragga gärna vänner att bli medlemmar hos SDR så blir vi starkare tillsammans!

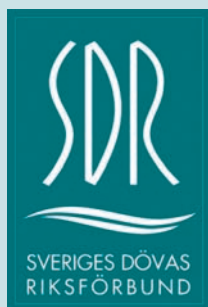

EMELIE FROST,
FÖRBUNDSSTYRELSELEDAMOT

PÅ GÅNG I SDR

12-15/8 Kick-off för SDR:s personal
21/8 Förbundsstyrelsen har styrelsemöte
22-23/8 SDR:s digitala förbundsmöte
27/8 MTM:s brukarrådsmöte
28-30/8 SDR deltar på SDUF:s styrelsemöte
16-20/9 Dövas Dag i Örebro (www.dd2020.se)

21-27/9 Internationella dövveckan
23/9 Internationella teckenspråksdagen
21/10 SPSM:s nationella intresseråd
29/10 Seminarium för teckenspråkslärare, se annons, sida 29
31/10 Sista dagen för förslag till valberedningen (vb@sdr.org)
1/11 Kongressmotioner ska vara SDR tillhanda

Kontakta oss
Rissneleden 138, 6 tr.
174 57 Sundbyberg
Tel vx: 08-442 14 61

sdr@sdr.org
www.sdr.org
Bildtelefon: sdr@ectalk.se

Förbundsordförande
asa.henningsson@sdr.org
073-508 69 30 (sms)

Kommunikatör
jenny.ek@sdr.org
076-315 06 55 (sms)

Webbshop
handla@sdr.org

Bli medlem
medlem@sdr.org

Stöd oss
SDR bg: 900-0241

Västanviks folkhögskola
info@vastanviksfhs.se
www.vastanviksfhs.se

Digitala möten och aktiviteter

● Under denna pandemitid har många föreningar ställt in sina aktiviteter och medlemmarnas tillgång till våra mötesplatser begränsats. SDR har fått många viktiga frågor och reflektioner från våra regionala och lokala organisationer men vi ser också att vår nya vardag skapar idéer och utmaningar.

SDR har därför erbjudit digitala temadiskussioner för våra föreningsaktiva om hur ett bra styrelsemöte kan genomföras digitalt, hur föreningen kan genomföra ett digitalt årsmöte samt hur föreningen kan erbjuda digitala aktiviteter för sina medlemmar. Syftet är att tillsammans fördjupa diskussionerna och möjliggöra erfarenhetsutbyte.

Förbundsmötet som skulle ha genomförts den 30 till 31 maj i Gävle ställdes in. Nu planerar vi att förbundsmötet genomförs den 22 och 23 augusti på en digital plattform. Mer information skickas inom kort till våra distriktsorganisationer och anslutna organisationer.

Överskott från Månadslotten

● I ett pressmeddelande från Nordic Lottery tillkännagavs det att SDR tillsammans med Synskadades Riksförbund, SRF delar på ett totalt överskott på nästan 9 miljoner kronor. Det innebär att SDR i år får ett överskott på över 4,3 miljoner kronor. Överskottet kommer till nytta för bland annat förbundets arbete inför en nationell tolktjänst. Vi ska ha rätt till teckenspråkstolk i alla situationer, när vi själva behöver det och ska också ha möjlighet att överklaga om vi nekas tolk.

– Idag finns inte den rätten. Det går inte att överklaga i någon instans om döva nekas att få tolk när de behöver det. Idag ligger ansvaret för tolktjänsten på regionerna och tolkningen av hälso- och sjukvårdslagens intentioner med tolktjänsten varierar stort över hela landet. Därför är det inte jämlikt för alla medborgare att kunna vara delaktiga i samhället, säger Åsa Henningsson, förbundsordförande i pressmeddelandet.

Är du med i Månadslotten? Stort tack för ditt viktiga stöd! Om inte, läs mer om hur både du och SDR kan bli vinnare på www.manadslotten.se

SDR får över 4,3 miljoner kronor i överskott!

Nytt om medarbetare

● Vi har tidigare informerat att Rakel Burman, som har varit föräldraledig, har börjat jobba hos oss igen och på heltid från den 1 juni. Johan Hedrens vikarietjänst har därför upphört och han slutade den 14 maj. Vi vill tacka honom för hans fina insatser under perioden han jobbat hos oss. Stort tack till Johan och välkommen tillbaka på heltid, Rakel!

Birgitta Krüger och Helena Holmberg slutar som annonssäljare för vår medlemstidning efter många år. Se artikel på sidan 17. Stort tack för era mångåriga, fantastiska och betydelsefulla insatser för förbundet!

Beviljade projekt

● Förbundet har fått två glädjande besked om beviljade projektansökningar! SDR ingår i Dövas Nordiska Råd (DNR) som tillsammans med Nätverket teckenspråk i Norden fått bidrag från Nordplus för att driva ett projekt som lyfter teckenspråkets ställning i Norden och rätten till teckenspråk för barn och ungdomar i Norden. Det danska språkrådet för teckenspråksfrågor har huvudansvaret för projektet. Förutom de nationella dövförbunden i DNR ingår även SDUF och andra nordiska ungdomsorganisationer i samarbetet. Projektet planeras att påbörjas under hösten.

SDR har sedan länge arbetat och lobbats för en satsning i frågan om dövas kulturarv. Vi är därför särskilt glada över att Riksantikvarieämbetet beviljat medel till SDR:s projekt *Dövas historia – den saknade länken i Sveriges kulturarv*. Projektet ska med hjälp av historie- och arkivintresserade som själva är döva, samla och kartlägga för att bevara och utveckla dövas materiella och immateriella kulturhistoriska värden. Projektet ska utmynna i en skötselplan för ett möjligt framtida digitalt dövmuseum. Sverige saknar idag ett sådant museum. Projektet startar under hösten och vi återkommer med mer information längre fram.

Profiler och tidigare medarbetare

● Lars Ohlsson, Uldis Ozolins och Ingemar "Peder" Johansson har gått bort.

Lars Ohlsson var den förste läraren och föreståndaren på Blockhusudden i Stockholm, där många döva studerade. För hans pedagogiska utstrålning och insatser i kampen för dövas rätt till likvärdig utbildning tilldelades han Kruthmedaljen nummer 13 år 2002.

Uldis Ozolins arbetade under många år inom SDR:s biståndsarbete i Kenya och Nepal. I Nepal var han organisationsrådgivare och jobbade med WHO:s rehabiliteringsprogram som sedan även inkluderade döva och teckenspråk. År 1999 fick Uldis Ozolins SDR:s internationella pris (sedan 2009 heter priset Lars-Åke Wikströms International Award) tillsammans med sin fru Birgitta Ozolins.

Ingemar "Peder" Johansson, en tidigare och mångårig medarbetare på SDR, ansvarade under många år för förbundets framgångsrika telefonförsäljning och var, innan han gick i pension 2007, försäljningschef.

Vi på SDR riktar ett stort tack till dem för sina betydelsefulla insatser för döva, teckenspråk och dövrörelsen.

Namnförslag till förbundsstyrelse

● SDR har sin kongress våren 2021 och tiden närmar sig för att lämna namnförslag till valberedningen (VB). Ni som är medlemmar i SDR har möjlighet att ge förslag på vilka som ska sitta i SDR:s förbundsstyrelse 2021-2025. Kontakta din lokalförening, länsförening eller länsförbund som behandlar och förmedlar förslagen till SDR:s VB. VB behöver namnförslagen senast den 31 oktober.

VB består av Johanna Carlsson, Isabel Engwall och Mimmi Granat som nås på e-post: vb@sdrrg.org

Almedalen 2008.

Förbundsstämma i Dööv.

Comeback till SDUF efter 10 år

Nu är det min tur att skriva en ledare till Unga Dövas Zon. SDUF-styrelsen igen efter 10 år. Vänta, hur kommer det sig? Först måste vi spola tiden tillbaka till 2010, nej 2008 hände det faktiskt redan något. 2008 var det när jag för första gången steg in i SDUF-världen. Vi var ett gäng från SDUF som åkte iväg till Almedalen 2008 för att lobba för vårt arbete genom att försöka fånga och träffa politiker och marknadsföra våra frågor genom att dela ut våra flygblad. Vi gick genom Visbys gamla mur. En kväll spelade vi kubb och jag glömmer aldrig Johan Robach som kastade en pinne och den träffade rätt men gick av i mitten.

Jag tyckte att det var otroligt kul med Almedalen. Därefter frågade valberedningen om jag kunde tänka mig att vara med i SDUF-styrelsen. Jag tackade ja och kom in vid förbundsstämman 2009. Vi hade förbundsstämma i Bergby gård, som var en bit utanför Norrtälje. Det var en fin och mysig gård. Tillsammans med styrelsen använde jag First Class. Åh ja, jag saknar verkligen denna funktion med den fina röda flaggsymbolen som talade om när det kom in ett nytt meddelande. Vid sidan om det använde vi Whatsapp (Whatsapp grundades faktiskt redan 2009).

Nästa förbundsstämma 2010 som var i Höör, så fanns det deltagare på förbundsstämman som tyckte att Höör var fel ord och bestämde sig för att byta det till Dööv eftersom vi ju var många döva som samlades i Höör. På bilden som vi kan se här, höll man upp en lapp med "D" och en annan en lapp med "V" på informationstavlan

när fotot togs. Det var en härlig livlig stämning. Samtidigt som min resa i SDUF-styrelsen slutade, skulle jag ta studenten. Jag visste inte riktigt hur det skulle se ut efter studenten. Därför valde jag att sluta vid förbundsstämman i Höör.

Under tiden var jag även en period kassör i ÖDU – Örebro Dövas Ungdomsklubb. Efter det tänkte jag att det nog nu räckte med ideellt arbete, men jag brinner ändå för ideellt arbete. Jag gillar att skapa nätverk där folk får en mötesplats där man umgås med varandra och lär känna varandra. 2019 var min sista chans att vara med SDUF-styrelsen igen. Jag valde innan dess att låta andra vara med i styrelsen. Valberedningen har gjort ett bra jobb med att hitta folk till styrelsen och när det fanns lediga platser så tänkte jag att det nu är dags igen. "Jag tar det", då det är min sista chans, så att jag inte skulle ångra mig senare om jag inte tackade ja nu. Så jag valde att tacka ja till en 2-årig post i SDUF-styrelsen. Det känns roligt att komma tillbaka till SDUF-styrelsen igen efter 10 år, med nya utmaningar och nya möjligheter. Man ska aldrig tveka att hoppa in igen i dövrörelsen, även om man skulle varit borta från dövrörelsen en lång tid. Sluta aldrig älska det ideella arbetet inom dövrörelsen!

JONNY DUFVENBERG, VICE ORDFÖRANDE

VAD HÄNDER I SDUF?

Vissa möten/events kan ändras pga. rådande coronasituationen. Aktuell information finns i vår hemsida.

Nu Ungdomsklubbarnas årsmöten digitalt eller senare i höst
28/5 SPSM ungdomsnätverk, på distans
29/5 SDR styrelsemöte, på distans
3/6 Referensgrupp tolktjänst i arbetslivet, på distans
14/6 Kickoff inför läger, på distans
22-28/6 Barnläger, Solhem, Björkö, Göteborg, 6-12 år

13-16/8 Ridweekend, Örebro, 18-30 år
28-30/8 Förbundsstyrelsemöte, Stockholm/på distans
18-20/9 Dövas Dag, Örebro, på distans
27/9 Lägergruppsmöte, Stockholm/på distans
Höst Kulturhelg för 13-17 år, Hörnet, Vänersborg
Höst Fortbildning för BOUJT:s syssnare, Örebro

Kontakta oss
Sveriges Dövas Ungdomsförbund
Rissneleden 138, 6 tr.
174 57 Sundbyberg

kansli@sduf.se
www.sduf.se
Skype: tidsbokning via e-post

Förbundsordförande
Juni Sowell
juni@sduf.se

Twitter: @SDUF1966
Facebook: SDUF - Sveriges Dövas Ungdomsförbund
Instagram: sduf1966

Stöd oss
SDUF bg: 5759-5647
Swish: 123 218 1477

Bli medlem
www.sduf.se

Fyllnadsval i SDUF-styrelsen

● Efter att Pia Johnsson-Sederholm avgått från SDUF-styrelsen p.g.a. personliga skäl, utlystes och genomfördes en extra förbundsstämma den 22 maj 2020 på distans med Florian Tirnovan som stämмоordförande och Johanna Söderström som stämmosekreterare. Där behandlades frågan om fyllnadsval efter Pia med kandidaten Julia Grahns, vilket ungdomsklubbombuden röstade genom. Stämman flöt på smidigt och tog inte ens en timme. Den nya styrelseledamoten Julia Grahns är 22 år och bor i Norrköping. Övriga i styrelsen är ordförande Juni Sowell, vice ordförande Jonny Dufvenberg, Jessica Madan, Fannie Borgman, Niclas Mauritzson och Abdi Mohamed. Vi önskar dig Julia Grahns varmt välkommen och vi ser fram emot att få jobba med dig i styrelsen framöver! Ordinarie förbundsstämma för 2020 blir av 6-8 november i Sundsvall, och vi fortsätter att följa coronautvecklingen närmare hösten.

Julia Grahns.

Medlemskap i SDUF / ungdomsklubb

● Det är fortfarande tekniska problem med medlemssystemet, och SDR jobbar hårt med att lösa dem alla. Det innebär att man i nuläget fortfarande inte kan bli medlem i SDUF och ungdomsklubb för 2020 där. Men det du som barn eller ungdom mellan 6 och 30 år kan göra är att bli medlem via din dövförening via medlemssystemet eller faktura. Sen efteråt så kontaktar du oss via e-mail kansli@sduf.se eller medlem@sdr.org och meddelar att du också vill bli medlem i den tillhörande ungdomsklubben. Det kostar inget extra! Då ser vi till att vi fixar in dig på rätt ungdomsklubb och SDUF, sedan när de tekniska problemen är lösta under året. Vi SDUF och ungdomsklubbar behöver så många medlemmar som möjligt och blir glada om du vill fortsätta vara medlem hos oss 2020!

Frågor? Kontakta oss på kansli@sduf.se eller medlem@sdr.org. Medlemssystemet där du kan bli medlem i din dövförening:

<https://medlem.sdr.org>

Tillgänglig distansundervisning

● Under de senaste månaderna har gymnasieskolor och universitet lagt om sin utbildning så den sker på distans på grund av situationen med coronaviruset. Distansutbildning kan innebära nya problem för lärare och skolledning, men de får aldrig tumma på tillgängligheten och den likvärdiga utbildningen. I dessa tider kan behovet av stöd bli större, exempelvis för döva med dyslexi eftersom distansundervisning kan innebära mer text att läsa. SDUF erfar att likvärdig undervisning alltid måste bevakas eftersom undervisningen alltid sker här och nu. Vi gick därför ihop med tre andra organisationer och skrev en debattartikel om vikten av tillgänglighet. Organisationerna bakom artikeln var SDUF, Unga Hörselskadade, Riksorganisationen Unga med synnedsättning samt Sveriges Förenade Studentkår och artikeln publicerades i ETC den 11 maj 2020.

Senaste nytt från BOUJT

● Det är full fart framåt för BOUJT, projektiden kommer förlängas till mitten av september. Under de framtida månaderna fokuserar vi på att göra BOUJT stabilt. Från vår start 2017 har vi sett vilket behov BOUJT fyllt för teckenspråkiga barn och ungdomar och vilken uppskattning vår jour har fått. Vi är tacksamma för all input och inspiration ni barn och ungdomar har gett oss, det betyder mycket för vårt arbete.

BOUJT har kommit långt på vägen med att skapa en stabil och ideell jour. Vi har fantastiska syssnare som chattar och besvarar barn och ungdomars tankar och funderingar om livet. I slutet av maj lanserade vi dessutom en uppdaterad hemsida. Nu finns chatten redan på startsidan och hemsidan är bättre anpassad för datorn, mobilen och paddan. Gå in på BOUJT:s hemsida www.boujt.se och se förändringarna själv. Varmt välkommen att ta kontakt på det sätt som passar dig bäst!

SDUF:s verksamhet i sommar

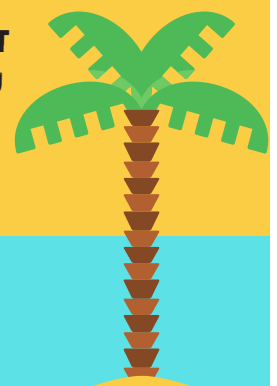
● SDUF, BOUJT och Lägergruppen vill önska er alla en härlig sommar! Hur vår verksamhet och läger blir denna sommar 2020, hittar ni på vår hemsida under "Kalender" och "Läger & events". Alla anmälda och ledare till respektive event har fått mer detaljerad information via mail. Ta hand om varandra i den rådande coronasituationen!

INFORMATION OM SOMMARSTÄNGT:

Jouren har sommarstängt mellan 13 juli - 9 augusti.

BESÖK GÄRNA VÅR HEMSIDA FÖR ATT HITTA MER INFORMATION OM HUR DU KAN FÅ STÖD NÄR BOUJT HAR SOMMARSTÄNGT!

WWW.BOUJT.SE

Längtan efter att få träffas i det verkliga livet

Jag är påverkad av min tid och det virus som blivit en del av allas vår vardag. Jag upplever som så många andra att det är bedrövlighet att smittan sprider ut sig över hela världen. Jag känner mig väldigt liten och rädd för att vara den som blir smittad, hamna på sjukhus och inte klara mig. Varje dag sitter jag i min fåtölj framför TV och följer nyheter och presskonferenser. Vi blir presenterade siffror på antalet insjukna och döda, vad vi kan förvänta oss och vad experterna tror ska hända. Jag tänker stilla: hur länge ska det hålla på?

Det är en fråga som ingen har svar på. Döden har kommit oss så nära och det skrämmer oss. Vi har stränga order om att hålla oss inne, inte träffa släkten, be om hjälp med inköp – att vara försiktiga! Men detta innebär att många av oss inte kan träffa barn och barnbarn. Vi blir sittande hemma med information på TV som enda sällskap och med en klump i magen av oro över vad som sker. Själv är jag 70-plussare, jag och min man får maten levererad i kassar av sonen varje vecka och jag känner tacksamhet över den hjälpen. Jag har möjlighet att prata med min familj via teknikens hjälp och jag tycker det är viktigt att man håller på vissa rutiner även i kristider. Så jag ringer mina barn som jag brukar och pratar en stund varje vecka. Vi pratar om corona, vad som hänt i våra liv och om andra vardagliga saker. Då känns det lite som att tiden stannar och att allt är som vanligt.

Sjukhusen gör sitt bästa med att ta hand om alla som insjuknat. Personalen sliter och deras arbete har förvandlats till högriskjobb. I skyddsdräkter likt rymddräkter tar de hand om sjuka. Brist på skyddsutrustning, personal och vårdplatser har ivrigt debatterats på TV, det är inte alla program vi kan ta del av på teckenspråk men jag följer med i dem som är tillgängliga för oss teckenspråkiga. Jag beundrar alla som jobbar, dag ut och dag in, inom vården.

2020 blir ett märkligt år. Sommaren kommer att bli annorlunda. Hur ska vi semestra? Får vi resa? Bör vi? Frågorna är många och svaren få. Direktiven är just nu att vi får börja resa, lite grann. En till två timmar från hemorten kan vi få åka. Ska man kanske ta sig en tur och se sig om eller är det bäst att fortsätta stanna hemma?

Till sommaren tänker vi hålla oss hemmavid. Åka på picknick och kanske bada. Badkruka som jag är så lockar nog kaffet och kakan mer än själva badet! Kanske kommer vi att plocka fram ett pussel. Det var förresten längesen jag pusslade. Jag har inte haft tid. Men tid är något jag har nu, i massor. Vi får försöka tänka nytt och smida lokala semesterplaner.

Örebro Dövas Pensionärsförening har pausat sin verksamhet och det känns tråkigt men vi följer de riktlinjer som gäller. Men jag längtar tills vi kan ses igen i det verkliga livet. Jag längtar tills jag kan få krama om mina väninnor och prata med folk utan att vara rädd att stå för nära, att hosta, att bli sjuk. Jag längtar! Vilken frihet, den som vi alldeles nyligen tog för givet.

Ja, vardagen är annorlunda, helt olik men ändå så lik. Kampen om våra rättigheter och möjligheter att delta i samhället fortsätter. Den tar aldrig slut. Som avslutning vill jag lyfta tillgänglig information. SDR gick ut med ett öppet brev när coronakrisen bröt ut och pekade på behovet av tillgänglighet genom bl.a. tolkning och fick gehör. Nu tolkas presskonferenser och debattprogram, regionens pressträffar på flera ställen och kommuner tillgängliggör sin information. Jag säger inte att alla regioner och kommuner förstått vikten av att ge information till alla medborgare men vi är i alla fall på väg framåt.

Vi blir alla isolerade i våra hem, i våra tankar och vår frihet begränsas av den tid vi befinner oss i men vi kommer att ta oss igenom detta. Kanske lite klokare och lugnare, några ledsna över att ha mist någon nära, andra glada över att ha blivit friska. Kanske vi lär oss något som vi kan ha användning av i framtiden och kanske kommer jag att bada i sommar?

Ta hand om er!

INGA-BRITT ANDERSSON,
VICE ORDFÖRANDE

Kontakta oss
Sveriges Dövas Pensionärsförbund
www.sdpf.se
Bildtelefon: vera.dahlin@ectalk.se

Ordförande och ekonomiansvarig
Ingvar Edwall
ingedw@bahnhof.se

Vice ordförande
Inga-Britt Andersson
ingabrittandersson073@gmail.com

Sekreterare
Vera Dahlin
vera.dahlin@hotmail.se

Ledamot
Anders Sundström
anderssundstrom1@telia.com

SDP önskar er alla en skön och solig sommar!

IN MEMORIAM

Gunnel Parkhagen

Det var med sorg i hjärtat vi fick vetskap om vår fina vän och Hedersmedlems bortgång, den 19 januari 2020, i en ålder av 96 år. Gunnel föddes på Åland och kom till Borgå Dövskola utanför Helsingfors. Då det ofta var kalla vintrar, låg Östersjön istäckt, vilket gjorde att Gunnel och hennes två döva syskon, fick tillbringa jularna på skolan. Sommarloven blev det iallafall hos föräldrarna på Åland.

Efter avslutad skolgång flyttade Gunnel till Stockholm, där hon bodde några år. På en träff för Nordiska Döva, träffade hon maken Joel, och flyttade till honom i Borås. Hon fick arbete på Johan Skoglunds Konfektionfabrik och fick många döva arbetskamrater. Inom dövföreningen höll hon kurser i Hardangersöm, och var en duktig och omtyckt ledare.

I makarna Parkhagens hem på Sjöbo kände alla döva vänner sig varmt välkomna. Ett stort intresse lade de ner på sin fina kolonilott i Frufällan, där de odlade grönsaker och potatis samt vackra blommor och bärbuskar. På en resa till Oslo och Skagen var Gunnel väldigt glad, och njöt av samvaron och de olika sevärdheterna. Även på Tyrolenresan med maken Joel vid sin sida.

År 2009 fyllde Borås Dövas Förening 100 år. Då fick Gunnel ett fint diplom och en gåva av förbundsordförande Lars-Åke Wikström (Låw).

BERIT FORSBERG

**DT önskar er alla
en trevlig sommar!**

dt

Är du teckenspråkslärare?

Boka in den 29 oktober 2020 för ett seminarium i Stockholm för teckenspråkslärare från hela landet!

Seminariet arrangeras genom ett samarbete mellan SDR och Språkrådet på Institutet för språk och folkminnen. Några mål med seminariet är att få ta del av det senaste från forskningen, ha gemensamma diskussioner och erfarenhetsutbyte om teckenspråksutbildningar hos olika huvudmän samt organisering av teckenspråkslärare.

Mer information kommer längre fram, men du kan redan nu skicka din e-postadress till Språkrådet på teckensprak@isof.se så kommer du att få information direkt i din brevlåda.

Strapatsrikt tågluffande med ärliga (?) nunnor

I denna tunga tid med många restriktioner vill jag dela med mig av några minnen då det var enklare att kasta sig ombord på ett tåg och fara till Europa. Vi var fyra killar som satte oss på ett tåg ner till kontinenten under tre veckor på 1990-talet.

Varje dag hände det något, oftast problem som vi fick lösa på egen hand. Mobil med sms-funktion fanns inte då. Vi postade vykort till våra föräldrar vid varje nytt ställe vi stannade för att meddela att "vi lever och har det bra" fast vi hann hem innan vykortet kom fram.

Den första händelsen var att en av killarna lyckades med konsten att slarva bort passet när vi växlade pengar i någon italiensk stad norröver och upptäckte inte förrän vi var framme i Brindisi (södra Italien) där vi köpte båtbiljett för att åka över till Korfu.

Utan pass kunde vi inte fortsätta resan så vi bestämde att han fick åka själv till svenska ambassaden i Rom och ordna nytt provisoriskt pass. Innan han for till Rom kom vi överens om att han skulle hinna med ett tåg från Rom som anlände till Brindisi en halvtimme innan vår båt till Korfu avgick.

På dagen låg vi tre på en blåsig strand som var full med pet-plaskor och skräp. Men på köpet fick alla en hygglig kräft-bränna. Timmarna gick och på kvällen vid hamnen väntade vi tre på att den fjärde killen skulle dyka upp från tågstationen.

Båtavgången närmade sig så vi bestämde oss för att gå ombord. Vi tänkte att vi kanske hade missat honom då han redan passerat oss. Väl ombord stod vi på aktern och kunde se alla som klev på båten. Men tiden tickade iväg och till sist avgick vår båt och vi hade inte sett honom någonstans.

Vi delade upp oss och letade efter honom över hela skeppet utan att hitta honom. Panikartat började vi diskutera. "Hur gör vi? Vad har hänt? Missade han tåget? Fick han inte passet eller är han vid hamnen och letar efter oss?"

Vi kunde inte messa honom eller så. På morgonen kom vi fram till Korfu. Gissa vem vi såg sittande på en rostig gul flakvagn vid hamnen!

Vad som hände var att han hade sprungit från stationen och gått

ombord på fel båt. Som tur var gick båten till rätt ö. Glatt kramade vi varandra och frågade hur det var i Rom.

Trots tidspressen att ordna passet hade han hunnit besöka Spanska trappan och tagit flera fina bilder. På vägen tillbaka till Brindisi satt han i en tågkupé tillsammans med ett par nunnor. Han placerade sin lilla ryggsäck ovanför sätet. Vid ett tillfälle gick han på toa och när han var tillbaka såg han att ryggsäcken var öppen och kameran borta. Nunnorna satt kvar. Kompisen försökte gestikulera med dem för att få veta om någon varit inne och rotat i väskan men det var som att prata med en betongklump, sa han.

Det är bara några av våra händelser under resan. Vi hann även bli arresterade någonstans i forna Jugoslavien. På grund av kriget var vi inte välkomna att åka genom landet utan fick vända tillbaka. Vi fick stå i ett låst väntrum i några timmar innan vi kunde gå ombord på ett tåg tillbaka till Grekland. Det var knöckfullt på tåget och vi fann en tom godsvagn så vi kunde sitta och koppla av fram till Aten.

Sista dagarna i Grekland valde vi att hyra motocrossar och bygga ett tält av gamla luftmadrasser och liggunderlag av halm på ett nudistläger istället för att hyra ett rum med dusch på en taverna.

En annan grej som hände var att vi upptäckte att det är enklare att vara döv när man beställer mat på restaurang. En i mitt resesällskap var hörselskadad och han ville gärna hjälpa till och tolka (mer som översättning skulle jag påstå) vad vi ville beställa. En gång fick vi alla helt annan mat än vad vi önskat, han med hörselskada hade uppfattat fel när kryparen ställde frågor och svarat på måfå. Här är det bättre att peka på menyn för då vet man vad man får. En souvlaki istället för en moussaka. Det är skillnad det.

PER MARKSTRÖM som ser fram emot en husbilssemester i sommar. Den här krönikan finns också på teckenspråk på dovastidning.se.

Behöver du prata med någon som syssnar?

Barn- och Ungdomsjour på Teckenspråk

CHATTEN
ÖPPEN TISDAGAR
OCH TORSDAGAR
KL. 18:30-20:30

MEJLEN
ÖPPEN DYGNET
RUNT
FRAGA@BOUJT.SE

FRÅGELÅDAN
ÖPPEN DYGNET
RUNT
WWW.BOUJT.SE

Vi har tystnadsplik och du kan vara anonym.

www.boujt.se

VÄSTANVIKS FOLKHÖGSKOLA
Teckenspråkig studiemiljö i Leksand

2020 - 2021

UTBILDNINGAR

ALLMÄN KURS
TOLKUTBILDNING FÖR DÖVA
TECKENSPRÅKSTOLK- OCH
DÖVBLINDTOLKUTBILDNING
TECKENSPRÅKSLINJE
FÖR SYNSKADADE,
HÖRSELSKADADE OCH HÖRANDE
KÖRKORTSTEORI - INTENSIVKURS
TECKENSPRÅKSLÄRARUTBILDNING
TECKENSPRÅKSKURSER PÅ DISTANS

KORTA KURSER

DÖVSTUDIER
DIGITALISERA DIG!
TECKENSPRÅKSKURSER
YOGA - FRISKVÅRD
EKONOMI - BOKFÖRING
TAKTILT TECKENSPRÅK -
FÖRÄLDRAR
TAKTILT TECKENSPRÅK -
PERSONAL

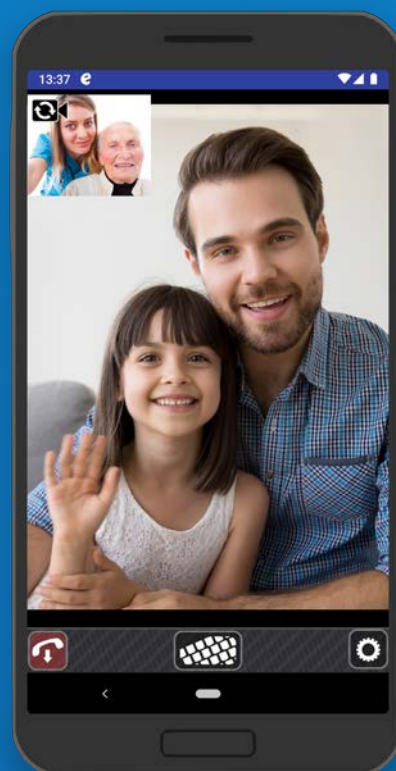
Omniator

Tillgänglighet och trygghet

eCtouch
BY OMNITOR

DATOR • SURFPLATTA • MOBIL

Stockholmstolkarna
önskar

GLAD SOMMAR!

Följ STAB på FB:
www.facebook.com/stockholmstolkarna

www.stockholmstolkarna.se